

Vägledning i arbete med problematiske skolfrånvaro

**Samlade erfarenheter
från projektet TIPS**

TIPS står för Tidiga Insatser vid Problematiske Skolfrånvaro och var ett samverkansprojekt som pågick 2019–2022.

I samarbete med:

Capio

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

**Göteborgs
Stad**

Titel: Vägledning i arbete med problematisk skolfrånvaro

Författare: Ausdis Collberg, Malin Ekfeldt, Helena Engström, Kerstin Hassan, Max Hjorton, Samuel Klingenstierna, Anna Orwallius, Matias Pitkänen, Henric Råneberg och Sofia Ward.

Grafisk form och layout: Visuell kommunikation Göteborgs Stad

Nedladdning: <https://www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet-tg-barnochunga-psykiskhalsa>

Innehåll

Förord	4
Bakgrund	5
1. Barnets delaktighet	7
2. Kartläggning och analys i skolan	10
3. Kartläggning i socialtjänsten	14
4. Mötesstruktur	23
5. Nå fram till ett barn som inte är i skolan	27
6. Fylla tiden i skolan med meningsfulla aktiviteter	32
7. Informera klasskompisar om ett barns skolfrånvaro	35
8. Oro och ångest i skolan	38
9. Barns rörelse	41
10. Samverkan med våarden	45
11. När det är jobbigt att gå till skolan	47
Bilagor	50

Förord

Detta kompendium riktar sig till dig som arbetar med barn som hamnat i en problematisk skolförvar. Texterna beskriver olika dilemman du kan ställas inför under arbetets gång.

I lagtexter, styrdokument och välfärdsprocesser finns ofta vägledande processtöd, riktlinjer och stödstrukturer för närvaroarbetet. Det skapar en systematik i tillvägagångssätt och rutiner för hanteringen av enskilda individärenden.

Vi i TIPS-teamet har i det nära arbetet med enskilda barn, skolor, föräldrar och professionella märkt att det ibland uppstår dilemman som inte finns beskrivna i dessa dokument. Med det här kompendiet vill vi ge ett stöd i det direkta närvaroarbetet – ett slags vägledande resonemang i de mellanmänskliga situationer och frågetecken som kan uppstå. Kompendiet kan ses som ett komplement till de processer som beskrivs från huvudmän och kan användas som en samling råd utifrån just de dilemman som kan uppstå under ett närvaroarbeta.

Kompendiet är en antologi där texterna är skrivna av olika författare. Texterna behöver därför inte läsas från pärm till pärm. Välj delar utifrån din roll och de frågor just du och dina kollegor handskas med.

Vi som tagit fram texterna i kompendiet har alla arbetat i TIPS-teamet, men varit anställda i olika organisationer: barn- och ungdomspsykiatri (BUP-Hisingen) och Centrum för fysisk aktivitet Västra Götalandsregionen, Ungas Psykiska Hälsa (UPH, Capio vårdcentral Kvillebäcken) samt socialförvaltningen Hisingen och grundskoleförvaltningen i Göteborgs Stad.

En del av texterna riktar sig specifikt till skolan som aktör, medan andra har socialtjänst, vård och barn som målgrupp. Eftersom det i samverkan är av största vikt att få kunskap om varandras verksamheter, ser vi en vinst i att ha dem samlade i ett gemensamt kompendium. För att få ett bredare perspektiv vill vi också tipsa om att ta del av fler texter, än de som riktar sig till just den instans du jobbar inom.

Vi vill rikta ett stort tack till:

Alla tidigare TIPS-medarbetare, styrgruppen, kommunikatör för genomläsning av texter, visuell kommunikation, våra fantastiska kollegor i form av fältsekreterare, ungdomshandledare, administratör, ekonom och vår handledare Malin Gren Landell.

Vi vill rikta ett extra stort tack till alla de barn, vårdnadshavare och professionella som vi lärt känna under TIPS-projektets tid.

Bakgrund

Om TIPS-teamet

TIPS (tidiga insatser vid problematisk skolfrånvaro) var ett utvecklings- och samverkansprojekt som pågick under tre år mellan 2019 och 2022 och delfinansierades av Västra Götalandsregionens sociala investeringsmedel. Hösten 2022 finansierades projektet med stimulansmedel från Vårdsamverkans handlingsplan psykisk hälsa.

Det var ett samarbete mellan flera aktörer: Göteborgs Stad genom grundskoleförvaltningen och socialförvaltningen Hisingen, Ungas Psykiska Hälsa (UPH) Capio vårdcentral Kvillebäcken, Västra Götalandsregionen genom Sahlgrenska Universitetssjukhuset, BUP-mottagningen Hisingen och Centrum för fysisk aktivitet. Teamet bestod av psykologer från BUP och UPH, specialpedagog, skolpsykologer, socionomer, fältsekreterare, ungdomshandledare, fysioterapeut och projektledare.

Tillsammans arbetade TIPS-teamet med att förbättra möjligheterna för att fler barn skulle lyckas i skolan. Fokus för projektet var att öka den psykiska, fysiska och sociala hälsan hos barn i mellanstadieåldern på tio skolor på Hisingen i Göteborg. Teamet erbjöd tidiga insatser ur ett helhetsperspektiv där olika professioner och verksamheter samarbetade för att möta barnets behov.

Teamet arbetade med att främja relationen mellan professionella, familj och barn, såväl som med att skapa pedagogiska och organisatoriska förutsättningar för en ökad skolnärvaro. Barn som bedömts ha problematik med skolnärvaron erbjöds olika insatser på individ- och gruppnivå. Det kunde till exempel vara kartläggning, utredning, behandling och stöd. Man arbetade också med att samordna behov och insatser på skolan och arbetade även konsultativt gentemot skolpersonal och elevhälsa. För att främja närvaro

och förebygga frånvaro erbjöd teamet även generella insatser i samverkan med skolorna.

Det handlade om olika föreläsningar, konsultationer och workshops kring bland annat skolnärvaro, samverkan, fysisk aktivitet, bemötande och lärmiljöer. Målet var att främja barnets välbefinnande ur ett fysiskt, psykiskt och socialt perspektiv och därför var även fritid och hemmiljö en arena för insatser från TIPS-teamet.

Enligt våra erfarenheter är problematisk skolfrånvaro ofta komplext. Det ställer krav på att olika samhällsaktörer måste samarbeta. I en sådan dialog är det viktigt med ett gott samarbete med den berörda familjen, tydlig ansvarsfördelning och att man är överens om vem som gör vad. Vård, skola och socialtjänst har alla olika uppdrag. Det betyder också att vi har olika sätt att se på vad som utlöser och vidmakthåller en problematisk skolfrånvaro och hur den ska brytas. Samverkan är nödvändigt för att kunna planera en återgång till skolan, särskilt då det inte alltid finns någon klar ansvarsfördelning eller huvudansvarig för barnet.

Erfarenheten visar att möten som är ledda av en neutral part, där alla aktörer medverkar, har gett god samsyn och ansvarsfördelning. Mötesledaren hjälper då till att hålla i mötet och driver det gemensamma arbetet mot tydliga mål. Vidare är kartläggning av barnet, som kan vara en del av en så kallad frånvarorutredning, nödvändig för att förstå barnets styrkor och utmaningar. Kartläggningen ger en grund för fortsatta insatser. Ofta är barnet ovan vid att delta eller har på andra sätt svårt att göra det. Att involvera barnet och efterfråga barnets berättelse har varit en avgörande del i att få till en fungerande skolgång.

Projektets mål:

- » Öka skolnärvaron hos barn med problematisk skolfrånvaro, det vill säga 20 procent eller högre frånvaro, och som identifierats med svårigheter och problematik
- » Ge barn med identifierad problematik stöd och verktyg för att hantera sin vardag och psykiska ohälsa
- » Ge föräldrar och vuxna runt barnet ökad kunskap, metoder och strategier för att bättre tillgodose barnets behov
- » Minska antalet anmälningar till socialtjänsten på grund av problematisk skolnärvaro

Text:

Malin Ekfeldt, leg. psykolog,
Kerstin Hassan, leg. psykolog,
Max Hjorton, specialpedagog

1. Barnets delaktighet

Hur lyssnar vi in den det faktiskt handlar om? Den här texten riktar sig till dig som jobbar inom skola, vård och socialtjänst och handlar om hur vi får det enskilda barnet delaktigt i processerna kring problematisk skolfrånvaro.

För att lyckas bryta skolfrånvaro är det viktigt att barnet själv får möjlighet att beskriva vad som är svårt, vad som fungerar bra och vad som hade kunnat öka skolnärvaron. Syftet är inte att lägga ansvaret för skolfrånvaron på barnet och hänsyn behöver tas till barnets mognad, förmåga och intresse för delaktighet.

Det kan låta enkelt att bara prata med barnet, men ibland är det svårt att få till en bra kommunikation. Denna text är tänkt att inspirera till olika sätt att få barnet delaktigt i de planer och åtgärder som görs. För även om det kan vara svårt, behöver vi lyssna in barnets egen bild av situationen och förslag till förändring. Vi behöver också ta ansvar för att barnet får återkoppling på sina tankar och idéer, även när det inte är möjligt att genomföra dem. Delaktighet är inte bara att lyssna in barnet utan också att förklara de åtgärder som görs.

Hur blir barnet delaktigt i kartläggningen kring problematisk skolfrånvaro?

I alla typer av kartläggningar är det önskvärt att informationen som inhämtas om barnets tillvaro inte enbart kommer från vårdnadshavare utan också från barnet själv. Hur kan vi då samla in barnens tankar, känslor och åsikter? Nedan följer några exempel på

tillvägagångssätt. Det är ofta bättre att använda flera olika sätt än att förlita sig på ett. Tänk också på att anpassa dem efter det specifika barnet.

Intervju

Genom att intervjua barnet kan vi få värdefull information och det kan vara lättare att utgå från förberedda frågor än att samtala helt förutsättningslöst. Frågor bör utforska hur barnet har det på individ-, grupp och organisatorisk nivå. Områden som bör täckas är hur barnet har det i skolan, hemmet, med vänner och på fritiden. Frågor om klassen, raster, matsituationen och schemat kan också ge viktig information. Hur barnet mår, vad det tycker är svårt men också vad som fungerar bra och vilka personer som är viktiga, är andra områden som bör beröras. Glöm inte bort att en intervju kan genomföras via sms, mail, spel, hembesök, telefon- eller videosamtal!

Frågeformulär och kommunikativa hjälpmedel

För en del barn passar det bättre med frågeformulär. Via ett frågeformulär kan barnet svara på frågor utan att behöva förklara sina svar. Ett formulär med bildstöd eller svarsalternativ kan vara hjälpsamt för barn som har svårt att beskriva sina tankar och känslor och formulera sig. Det kan i vissa situationer även underlätta att använda sig av andra kommunikativa hjälpmedel såsom ritprat, sociala berättelser, seriesamtal eller känslskalor.

Småsnack i korridoren

Att småprata med barnet i skolan ska inte underskattas som metod för att samla in information. I händelsernas centrum kan vi få svar på frågor precis när saker sker. Detta bör såklart kombineras med ett mer djupgående samtal. Men ta tillvara det som barnet berättar vid alla tillfällen, det blir ytterligare en pusselbit i kartläggningen.

Hinder för delaktighet

Det är olika hur barn ställer sig till att svara på frågor från vuxna. Vissa berättar öppet medan andra kan bli tysta och slutna. Vissa barn har svårt att sätta ord på sina tankar och känslor eller förklara varför något blir jobbigt. Skolan kan vara förknippat med oro eller ångest, vilket kan göra det svårt för barnet att besvara frågor om den miljön. Vissa barn med problematisk skolfrånvaro har begränsad kontakt med skolan och det finns få vuxna där som de har en tillitsfull relation till. Sådana omständigheter kan utgöra hinder för barnets delaktighet. Arbetet för att nå fram kan behöva ske i små steg och på det sätt som fungerar bäst för det enskilda barnet. Om frågor blir pressande kan man till exempel behöva backa och fokusera på andra relationsbyggande aktiviteter under en period. Att signalera nyfikenhet på barnets syn utan att kräva svar kan vara ett första steg.

Hur blir barnet delaktig i de åtgärder som vidtas?

Barnets deltagande i mötet

Om barnet själv vill delta på möten behöver det möjliggöras. Det kan då vara bra att överväga hur många som ska delta, hur mötet anpassas till barnet och vilken information barnet behöver inför mötet. I vissa fall är det en lösning att barnet är med på en del av mötet, för att få chans att framföra sina åsikter och ställa frågor. Det är en fördel om en vuxen stöttar barnet under mötet och ser till att hans perspektiv finns närvarande.

Inför ett möte

I samverkansmöten eller möten med vårdnadshavare behöver barnets egen beskrivning av sin situation komma fram. Vi rekommenderar därför att ha det som en egen punkt på dagordningen och att någon från skolan, som barnet har förtroende för, har inhämtat information i förväg. Inför mötet behöver även barnet få information om mötets syfte.

Efter ett möte

Ett möte innebär för det mesta att mötesdeltagarna tillsammans kommer fram till olika åtgärder som ska genomföras. I exempelvis en samordnad individuell plan (SIP) planeras tydligt vad som ska göras och vem som är ansvarig för åtgärden. Ibland glömmar professionella dock att förmedla informationen till barnet i fråga. Att få barnet delaktigt i planen är nödvändigt och det kan göras på flera sätt. Ett sätt är att helt enkelt göra en barnvariant av planen. I den räknar man med ett enkelt språk upp vad olika instanser ska göra till nästa möte.

Utvärdera tillsammans med barnet

Det är också viktigt att utvärdera genomförda insatser tillsammans med barnet. Inför ett nytt möte behöver professionella prata med barnet om de insatser som gjorts och fundera på om och hur de eventuellt ska fortsätta, tas bort eller justeras. Tänk på att genomföra utvärderingen utifrån barnets nivå och använd bildstöd eller andra hjälpmedel när det behövs.

Checklista

- ☐ Inhämta barnets bild inför mötet
- ☐ Informera barnet om mötet och dess syfte
- ☐ Stående punkt på möten: barnets beskrivning
- ☐ Återkoppla till barnet vad som bestämts, muntligt och eventuellt i form av en anpassad plan
- ☐ Utvärdera tillsammans med barnet

Text:

Max Hjorton, specialpedagog

2. Kartläggning och analys i skolan

Den här texten riktar sig till dig som är skolpersonal och handlar om hur du och dina kollegor i skolan kan genomföra en kartläggning och en analys som en del av en frånvaroutredning.

Ett dilemma vi ibland stött på i TIPS-teamet är att rutinerna för frånvaroutredningar inte fullt implementerats i skolan. Vi vill med denna text ge exempel på hur man kan göra för att få till en bred kartläggning, som skapar en bra grund i arbetet med att på sikt få till en fungerande skolgång för barnet.

När ett barn har en problematisk skolfrånvaro är det viktigt att förstå varför barnet är frånvarande. Det är därför viktigt att kartlägga med barnet, vårdnadshavarna och skolans personal för att se vilka faktorer som bidrar till skolfrånvaron. Kartläggningen kan ses som en del av en frånvaroutredning. Målet med en kartläggning är att förstå vad som gör att barnet inte är i skolan som förväntat och utifrån det upprätta en plan med insatser.

Risken med att inte göra en kartläggning är att man gör insatser som inte träffar rätt. Man ska inte göra mängder av insatser utan man ska göra rätt insatser. För att lyckas behöver man kartlägga.

Vad ska finnas med i en utredning?

I en utredning bör det finnas en kartläggande del och en bedömningsdel. I den kartläggande delen samlas information in på olika sätt. Den ska sedan analyseras och ligga till grund för bedömningsdelen. I själva bedömningsdelen beskrivs de faktorer som funnits bidra till att frånvaron uppstår, liksom de styrkor som går att bygga vidare på. Även de behov som finns för att

barnet ska få en fungerande skolgång förs in här. Det är viktigt att skilja på behov och insatser. Insatserna, alltså lösningarna, ska inte finnas med i utredningen. De ska i stället dokumenteras i en plan när utredningen är klar.

I bilden på nästa sida beskrivs processen. Kartläggning och bedömning ska alltså finnas med i den skriftliga närvaroutredningen. Analysen är en del av arbetsprocessen och resultatet av den dokumenteras i bedömningsdelen. Vilka faktiska insatser som ska göras utifrån utredningen beskrivs i en separat plan.

Kartläggning

En kartläggning handlar om att samla information. När all information är inhämtad ska hela bilden, alltså hela kartan, framgå. Ofta har olika personer olika syn på samma fenomen och ingen brukar ha helhetsbilden kring ett barn ensamt. Därför behövs information från flera personer, inte minst från barnet självt, liksom från vårdnadshavare och skolpersonal. En del skolor och skolhuvudmän har frågeformulär som kan användas vid samtalen.

I TIPS-teamet har vi använt en kartläggningsmall i samtalen med barn, skola och vårdnadshavare. Vid utformandet av den har vi tydligt inspirerats av arbetsmaterial som har tagits fram av andra stadsdelar och kommuner, såsom projekt Levlas (f.d Majorna-Linné) kartläggningsmodell och Karlstads skolnärvaromodell.

Tvärprofessionell kartläggning med skolan

När vi kartlagt med skolpersonal så har vi samlat skolans elevhälsoteam, mentor och annan viktig skolpersonal kring barnet och genomfört en kartläggning tillsammans. Vi har då ställt frågor utifrån mallens fyra teman och antecknat viktiga svar på en whiteboard, så att samtliga närvarande kan se helhetsbilden. Att kartlägga gemensamt, och att dokumentera så att alla närvarande kan se, har visat sig generera en gemensam kunskapsbas, samsyn och helhetssyn kring barnet. När helhetsbilden växer fram på whiteboarden är det också lättare att urskilja mönster i de faktorer som påverkar skolfrånvaron. Det är också ett bra sätt att ta tillvara på elevhälsans tvärprofessionella kompetens. Kartläggningsmallen finns bifogad i kompendiet.

I kartläggningen kan också andra delar, som tidigare utredningar, observationer och andra typer av bedömningar, lyftas in. Det är viktigt att göra en bred kartläggning och ställa frågor om hela elevens vardag.

Tvärprofessionell analys

När kartläggning med barn, vårdnadshavare och skola har gjorts är det viktigt att analysera resultatet. Analysen handlar om att leta efter styrkor, behov och faktorer som utmanar och främjar närvaro. Ofta görs det som ett ensamjobb av den som har gjort kartläggningen, men vi i TIPS-teamet skulle vilja tipsa om

att återigen samla elevhälsoteamet och genomföra en gemensam tvärprofessionell analys. Det innebär att beskrivningarna från elev, vårdnadshavare och skolpersonal läses för en tvärprofessionell grupp. Under uppläsningen ska samtliga närvarande skriva upp de behov, styrkor och frånvarofaktorer de identifierar utifrån det som beskrivs, dessa kan med fördel kategoriseras utifrån följande kategorier:

- » Faktorer som utmanar närvaro
- » Faktorer som främjar närvaro
- » Riskfaktorer
- » Skyddsfaktorer
- » Styrkor
- » Behov

När all information lästs upp får en person i taget räkna upp de faktorer, styrkor och behov som hen identifierat. Genom att göra det gemensamt spar man tid. Men det ger också samtliga deltagare samma information och är en bra grund för att få samsyn i ärendet. Uppskattningsvis tar det ungefär en timma att genomföra en sådan analys.

Kartläggningsmall med stödfrågor

	Skola	Hem och familj	Mående/hälsa, psykiskt och fysiskt	Fritid och vänner
Bakgrund	» Närvarohistorik » Hur har barnet trivts och fungerat i skolan sedan skolstarten? » Eventuella insatser som prövats » Hur har kontakten med barnet varit vid frånvaro? » Hur har samarbetet mellan skola och föräldrar fungerat tidigare?	» Hur ser barnets bakgrund ut när det gäller hemförhållanden?	» Hur har barnet haft det fysiskt och psykiskt runt sitt mående över tid? » Har det funnits kontakter med vårdgivare?	» Vilka aktiviteter och vänner har barnet haft?
Nu	» Hur trivs och fungerar barnet i skolan? » Vilka känslor och tankar har barnet kring skolan? » Hur fungerar inläringen? » Hur fungerar rasterna? » Hur ser aktuell närvaro och eventuella frånvaromönster ut? » Finns pågående insatser eller anpassningar? » Hur ser skolpersonalens kontakt ut med barnet och föräldrarna vid frånvaro? » Hur ser samarbetet mellan hem och skola ut? » Hur är kommunikationen, förtroendet och frekvensen?	» Beskriv barnets familj och vilka som bor tillsammans. » Hur är relationerna inom familjen? » Samarbetet mellan föräldrarna. » Har båda föräldrarna kontakt med skolan eller är det främst en av dem?	» Hur har barnet det runt sitt fysiska och psykiska mående? » Finns det kontakter med vårdgivare idag? » Finns det någon aktuell SIP-plan?	» Vilka aktiviteter och vänner har barnet idag? » Fysisk aktivitet? » Intressen?
Detta fungerar, styrkor	» Vad fungerar pedagogiskt? » Vilka ämnen, intressen och vad fungerar socialt?	» När och hur, i vilka situationer? » Vad är det som gör att det fungerar?		» Finns det något intresse eller aktivitet som barnet särskilt tycker om och vill utveckla?
Behov	» Vad kan vara svårt för barnet? Pedagogiskt, ämnen eller saker i skolmiljön? » Vilket stöd, vilka, sociala anpassningar eller anpassningar runt inläring behövs?		» Har barnet behov av mer stöd utifrån sitt mående? Behov av professionellt stöd?	» Finns det behov av aktiviteter? » Finns det behov av vänner?
Viktiga personer	» Vilka vuxna eller barn på skolan är viktiga?	» Vilka är viktiga inom den närmaste familjen? Vilka andra viktiga personer finns? Anhöriga, släktingar eller övrigt nätverk?	» Vilka personer är viktiga? Både inom det privata nätverket och eventuella professionella kontakter.	

BILDTEXT: Kartläggningsmallen med exempel på stödfrågor. Syftet är att ställa frågor inom alla de fyra kategorierna till skola, elev och vårdnadshavare. Frågorna kan dock vara olika formulerade beroende på målgrupp.

Bedömning

I bedömningsdelen beskrivs de behov, styrkor och närvarofaktorer som framkommit i analysen. Här är det viktigt att skilja på behov och insats. Behov ska skrivas in i utredningen, men inte insatser. Exempelvis ska det inte stå att barnet har behov av enskild undervisning eller av tillgång till särskild undervisningsgrupp. Det är insatser. Istället ska själva behoven som utgör grund för insatserna skrivas in. Det kan exempelvis stå "Barnet har behov av en lugn lärmiljö med få distraktioner" eller "Barnet har behov av vuxenstöd kontinuerligt under arbetets gång". Detta är viktigt för att senare i processen kunna skapa en plan och besluta om vilka insatser som ska genomföras och utvärderas efter hand.

Bedömningen kan vara kortfattad och behoven kan räknas upp, precis som de framkommit i analysen. Det är önskvärt att det finns en samsyn kring faktorer och behov mellan barn, vårdnadshavare och skola. Därför är det bra att presentera utredningens resultat för barnet och vårdnadshavarna och be dem komplettera eller justera, så att alla har en gemensam helhetssyn på behov, styrkor och närvaropåverkande faktorer.

Plan

När behoven och faktorerna som påverkar närvaron är identifierade är det dags att upprätta en plan med insatser. Insatserna skrivs antingen in i ett eventuellt

åtgärdsprogram, om utredning av behov av särskilt stöd gjorts, eller i ett eget dokument, en så kallad närvaroplan. Om det finns behov av samverkan med externa parter, som socialtjänst eller värden, ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas. Det är också viktigt att ytterligare förstärka de identifierade styrkorna.

Barnets delaktighet är viktig

En svårighet som kan uppstå i kartläggningen med ett barn är att barnet kanske inte klarar av att ha ett vanligt samtal eller att barnet inte är i skolan alls. Vi vill ändå trycka på vikten av att få in barnets tankar, känslor och upplevelse. Det kan kräva kreativitet. Går det till exempel att skicka hem formulär med kryssfrågor eller skalfrågor? Kanske barnet kan svara på frågor via chatt, mejl eller sms? Konsultera med vårdnadshavarna om hur ni kan prova er fram till en egen kommunikation med barnet. Genom att få med barnets delaktighet skapas också relationer och förtroende mellan barn och skola.

Kommunikationen behöver anpassas utifrån det enskilda barnet. Men hur förutsättningarna än är behöver barnet få information och göras delaktig i kartläggningen, så väl som i hela processen. Det innebär att barnet också behöver få återkoppling på vad man kommit fram till och varför.

Läs mer om att främja närvaro, förebygga frånvaro och att utreda problematisk skolfrånvaro på Skolverkets hemsida:

www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/framja-narvaro-och-forebygga-franvaro

www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/franvaro-i-skolan

Text:

Ausdis Collberg, socionom,
Sofia Ward, socionom

3. Kartläggning i socialtjänsten

Den här texten riktar sig till dig som är socionom inom socialtjänsten och kan ge inspiration kring hur du tillsammans med barnets föräldrar kan jobba med kartläggning vid problematisk skolfrånvaro. Det handlar om att synliggöra behov, få en samlad bild av barnets situation samt att utforska både främjande och utmanande faktorer för skolnärvaro.

Stödmaterialet är utformat av socionomer som jobbar förebyggande inom TIPS-teamet. Vi har inspirerats av arbetsmaterial från andra stadsdelar och kommuner, såsom projekt Levlas (f.d Majorna-Linné) kartläggningsmodell och Karlstads skolnärvaromodell. Under projektiden har vi också kontinuerligt tagit del av aktuell forskning och läst litteratur som berör problematisk skolfrånvaro. Vår förhoppning är att materialet kan vara användbart för socionomer verksamma inom socialtjänsten som kommer i kontakt med föräldrar vars barn har eller riskerar att utveckla problematisk skolfrånvaro. Exempelvis familjebehandlare eller förebyggande socionomer.

Därför kartlägger vi

Många komplexa orsaker till frånvaron

Våra erfarenheter, när det gäller barn med mer än 20 procents frånvaro, är att det aldrig har rört sig om enbart en orsak till frånvaron. Det kan ha funnits en utlösande faktor, men över tid har flera orsaker uppstått som vidmakthåller frånvaron. Det kan vara lätt att hamna i en ensidig och förenklad orsaksförklaring, i synnerhet om man känner sig maktlös. Känslan av maktlöshet kan infinna sig hos såväl föräldrar som skolverksamhet och andra yrkesverksamma som möter barn med frånvaroproblematik.

Vi har erfarenhet att det ofta har rört sig om att barnet haft flertalet utmanande faktorer, både för att komma till och att vara i skolan. Frånvaron i sig skapar nya svårigheter för barnet. När barnets skolfrånvaro väl ökat eskalerar i regel situationen snabbt. För att hitta en väg framåt är det därför viktigt att sortera i och försöka reda ut vad som utgör orsakerna.

Vid problematisk skolfrånvaro gäller det att ha en helhetssyn på barnets situation och att utgå ifrån att det handlar om komplexa orsakssammanhang.

Risker med skolfrånvaro

Forskningen är entydig kring att barn som inte kommer till skolan riskerar flera andra svårigheter i livet. På kort sikt går det ganska snabbt att tappa anknytning till skolan och få en dalande självkänsla. Det kan i sin tur påverka både den psykiska och fysiska hälsan negativt. Det blir också svårare att upprätthålla vardagliga rutiner runt exempelvis mat, sömn, skärmtid och fysisk aktivitet. Barnet hamnar efter i skolarbetet, får allt svårare att vara i klassrummet och att komma ikapp kunskapsmässigt. Även socialt hamnar barnet ofta utanför. Det är vanligt att barnet bär på en stor oro för vad kompisarna ska tänka och säga.

På sikt pekar forskningen på risker för sämre skolresultat, avbrutna gymnasiestudier, ensamhet, låg självkänsla, depression, oro, ångest, värk, sömnproblem och droganvändning.

Samverkansvinster

För att barnet ska kunna få rätt hjälp och väl samordnade insatser är det viktigt att alla får en helhetsbild av barnets situation. Det gäller både hur barnet har det i skolan och på fritiden. En konstaterad framgångsfaktor är att arbeta för att hem, skola, socialtjänsten och vården ska få en gemensam syn och förståelse för barnets vardag och behov.

Föräldrar brottas med många frågor kring hur de bäst kan stötta sitt barn att gå till skolan. Enligt vår erfarenhet är dessa föräldrar många gånger utmattade. Det är avlastande när vi yrkesverksamma tar kontakt med varandra i stället för att lägga ansvaret på en redan belastad familj. På så sätt får föräldrar mer tid och energi till sitt uppdrag att vara just föräldrar.

Vi som arbetar inom socialtjänsten hänvisar många gånger föräldrarna till att själva kontakta skolan när barnet har svårigheter att klara skolgången. Det är naturligt och självklart bra att på olika sätt förstärka samarbetet mellan hem och skola. Men vi ser att socialtjänsten i högre grad också behöver ingå som en resurs i samarbetet mellan föräldrar och skola. Under hur lång period detta samarbete behöver bestå varierar utifrån problematikens omfattning och komplexitet.

Ju tidigare i processen socialtjänsten och andra professionella görs delaktiga i kartläggningen av skolproblematiken, desto större möjlighet att skapa samsyn kring insatser och stöd. Ett tvärprofessionellt angreppssätt i ett tidigt skede vidgar perspektivet och möjliggör att rätt insatser kan sättas in i god tid.

När ska vi kartlägga tillsammans med föräldrar? När kan det här materialet användas?

- » När vi inte riktigt får syn på vad som orsakar frånvaron.
- » När det vi har provat, anpassningar och åtgärder, inte har fått tillräcklig effekt.
- » När vi upplever att orsaksförklaringen är ensidig eller förenklad.
- » När socialtjänst, vård, föräldrarna, skolan och eventuella andra verksamheter saknar samsyn och förståelse för barnets behov.
- » När föräldrar vill delta i en kartläggning.

Hur kartlägger du och med vem?

Vi kan redan innan vi påbörjar kartläggningen tillsammans med föräldrarna ha relevant information om familjen och om barnets situation. Sådan information är en bra utgångspunkt och ingår i det samlade materialet. Frågeställningen inför kartläggningen blir då; vad behöver vi mer utforska och förstå tillsammans? Det vägleder oss i sin tur vidare till vilka frågor som behöver beröras under kartläggningssamtalet.

Kartlägga med föräldrar

Vår rekommendation är att kartlägga situationen tillsammans med föräldrarna som en del i en dialog som handlar om barnets skolgång.

Börja alltid med att fråga föräldrarna om de vet om skolan redan har gjort någon form av kartläggning eller utredning med anledning av barnets frånvaro. Om svaret är ja, kan det vara bra att få veta hur barn och föräldrar har gjorts delaktiga i kartläggningen eller utredningen och vad den mynnat ut i. Men även om skolan redan har gjort en kartläggning kan det vara värdefullt att även du som möter familjen inom socialtjänsten har ett kartläggningssamtal med föräldern eller föräldrarna. Samtalet syftar till att ni tillsammans ska försöka ringa in och bättre förstå det som rör barnets problematiska skolfrånvaro.

Du kan välja att kartlägga med en förälder i taget eller med båda samtidigt. Föräldrarna kan ha olika bilder av situationen och det är viktigt att bådass uppfattning ges utrymme. Vår erfarenhet är att det är bra att göra separata kartläggningssamtal med föräldrarna var för sig om det är möjligt. Det ger ofta mer information och fler perspektiv blir lyfta. Men vi har också gjort gemensamma kartläggningar med båda föräldrarna när de så önskat.

Det är bra att avsätta 1,5 timme för ett kartläggnings-samtal. Då ryms såväl insamling av information och den gemensamma sammanfattningen med reflektion och analys. Ett annat alternativ är att ha ett samtal för själva kartläggningen och ett annat för reflektion och analys.

Kartlägga med föräldrar, skola och vård

Det är självfallet väldigt bra om det finns möjlighet att genomföra en kartläggning kring barnets situation i samarbete med skola och eventuell vårdkontakt. I andra fall kan det vara aktuellt att göra en kartläggning tillsammans med föräldrarna inför ett samverkansmöte med skolan.

Barnet behöver vara delaktig i processen. Vi har goda erfarenheter då skolpersonal kartlagt med metoder som kan passa barnet. Ett samtal där barnet är med och får beskriva sin uppfattning kan i sig vara relationsstärkande och gynna barnets skolanknytning. Det kan behövas ett motivationsarbete för att få barnet delaktigt, särskilt om den problematiska skolgången har pågått under en längre tid och det saknas en upparbetad relation med någon på skolan.

I samarbetet med skolan är det bra att uppmuntra det relationsstärkande arbetet mellan barn och skolpersonal. Det bästa utfallet blir om skolan, parallellt med vår kartläggning med föräldrarna, kartlägger tillsammans med barnet.

Rektorn kan fatta beslut om att inleda en frånvaroutredning om ett barn är borta från skolan ofta eller länge, oavsett om frånvaron är giltig eller inte. Ofta kan det handla om att orsakerna till frånvaron inte är identifierade. Rektorn beslutar i så fall vilken omfattning utredningen ska ha och hur den ska genomföras. Målet med en sådan utredning är att förstå vad det är som gör att barnet inte är i skolan som förväntat och utifrån det upprätta en plan med insatser. Utredningen ska göras tillsammans med vårdnadshavare och barn.

Kartlägg i lagom omfattning

Vi ser kartläggningen som en slags screening, där behov kan synliggöras och fångas upp och vi får en översiktlig bild av helheten kring barnet. Vi ser också att det behöver finnas en balans i hur omfattande en kartläggning görs. Utifrån det vill vi skicka med ett par kloka ord från Sveriges kommuner och regioner (SKR):

”Avsikten med en övergripande kartläggning enligt ett strukturerat förfarande är att öka sannolikheten att identifiera både problem och styrkor. Risken med ett överambitiöst förfarande är att starten på en stöd- eller behandlingsinsats fördröjs och att barn eller familj utsätts för onödigt många frågor. Effektiv kartläggning har idealt bara den omfattning som krävs för att med tillräcklig säkerhet ringa in problem och styrkor att arbeta vidare med”

Kartläggningssamtalet

Insamlingen av informationen görs genom en särskild kartläggningssmall som finns bifogad i det här kompendiet. Mallen och informationsinsamlingen utgår från fyra olika områden; Skola, Hem och familj, Fysiskt och psykiskt mående samt Fritid och vänner.

Med fördel skriver du på en whiteboardtavla, så att föräldern är med och ser den insamlade informationen, kan hjälpa till att formulera och vid behov lägga till ytterligare uppgifter. Ett annat alternativ är att skriva på datorn och visa på skärm under samtalets gång.

När själva kartläggningssamtalet inleds, börja med att förklara hur mallen är utformad och hur samtalet kommer att gå till. Åskådliggör genom att visa vad som har ritats upp på tavlan och beskriv vad som ingår i kartläggningen.

Beskriv sedan syftet med att använda sig av just denna metod och mall. I korthet är syftet att ni under samtalets gång får en översiktlig helhetsbild av barnets situation, som ni sedan kan reflektera över och analysera tillsammans.

Kartläggningssmallen

Kartläggning				
	Skola	Hem och familj	Mående/hälsa, psykiskt och fysiskt	Fritid och vänner
Bakgrund:				
Nu:				
Fungerar/styrkor:				
Behöver:				
Viktiga personer:				

Vi vill understryka att mallen inte är ett intervjuformulär. Fokus för kartläggningen med föräldern är att ha ett utforskande samtal och få en dialog kring vad som kan påverka situationen. I nästa stycke finns förslag på olika frågeområden. Dessa frågor ritas inte upp på tavlan, utan är stödfrågor du kan ha med eller ha läst igenom inför samtalet. Fråga endast om det som är relevant utifrån barnet och den aktuella situationen. Om det redan finns känd information inom något eller några områden, utgå från den och ställ följdfrågor. Informationen som föräldern lämnar vid samtalet kan sammanfattas i punktform på tavlan, så att det blir en överskådlig bild av helheten.

När mallen är färdigfylld brukar vi fotografera tavlan så att informationen finns sparad inför fortsatta samtal med föräldern. Vid de kartläggningar som vi har genomfört med föräldrar har oftast föräldrarna på eget initiativ tagit en bild. Givetvis kan du även skriva ut den fotograferade bilden och lämna till föräldern.

Kartläggningsmall med stödfrågor

	Skola	Hem och familj	Mående/hälsa, psykiskt och fysiskt	Fritid och vänner
Bakgrund	» Hur har barnet trivts och fungerat i skolan sedan skolstarten? » Hur ser närvarohistoriken ut? Har insatser prövats, i så fall vilka? » Hur har kontakten med barnet varit vid frånvaro? » Hur har samarbetet mellan skola och föräldrar fungerat tidigare?	» Hur har barnets uppväxt med boende och familj varit? » Hur har relationerna inom familjen varit? » Finns det några viktiga händelser inom familjen som kan ha påverkat barnets skolgång och mående?	» Hur har barnet haft det fysiskt och psykiskt runt sitt mående över tid? » Hur är tandhälsan? » Har det funnits kontakter med vårdgivare?	» Vilka aktiviteter och vänner har barnet haft?
Nu	» Hur trivs och fungerar barnet i skolan? Vilka känslor och tankar har barnet kring skolan? » Hur fungerar inläringen? Hur fungerar rastera? » Hur ser aktuell närvaro och eventuella frånvaromönster ut? » Finns pågående insatser eller anpassningar? » Hur ser skolpersonalens kontakt ut med barnet och föräldrarna vid frånvaro? » Hur fungerar samarbetet mellan hem och skola? Hur är kommunikationen, förtroendet och frekvensen?	» Beskriv barnets familj och vilka som bor tillsammans. » Hur är relationerna inom familjen? Hur är samarbetet mellan föräldrarna? » Har båda föräldrarna kontakt med skolan eller är det främst en av dem? » Hur ser barnets rutiner kring mat, sömn och spel ut? Påverkar något av det skolgången? » Om det finns syskon – hur är syskonets skolnärvaro?	» Hur har barnet det runt sitt fysiska och psykiska mående? » Finns det kontakter med vårdgivare idag? » Finns det någon aktuell SIP-plan? » Finns det situationer där barnet mår bättre? Beskriv när och hur det kan yttra sig.	» Vilka aktiviteter och vänner har barnet idag? » Fysisk aktivitet? » Intressen?
Detta fungerar, styrkor	» Vad fungerar pedagogiskt? Vilka ämnen, intressen och vad fungerar socialt?	» När och hur, i vilka situationer? Vad är det som gör att det fungerar?		» Finns det några intressen eller aktiviteter som barnet särskilt tycker om och vill utveckla?

	Skola	Hem och familj	Mående/hälsa, psykiskt och fysiskt	Fritid och vänner
Behov	» Vad kan vara svårt för barnet? Pedagogiskt, ämnen eller saker i skolmiljön? » Vilket stöd och vilka anpassningar behövs socialt eller runt inläring?	» Finns det svårigheter, hur påverkar skolfrånvaron familjeklimatet? I vilka situationer kan det bli svårigheter/konflikter? » Nuvarande insats från socialtjänsten motsvarar det behovet av stöd eller behöver det förändras/förstärkas för att stödja barnets skolgång? - Denna fråga kan även vara bra att ta vid den gemensamma summeringen.	» Har barnet behov av mer stöd utifrån sitt mående? Behov av professionellt stöd?	» Finns det behov av aktiviteter? » Finns det behov av vänner?
Viktiga personer	» Vilka vuxna och barn på skolan är viktiga?	» Vilka är viktiga inom den närmaste familjen? Vilka andra viktiga personer finns? Anhöriga, släktingar eller övrigt nätverk? » Bör eventuellt en nätverkskarta göras? » Finns det stöd i nätverket och/eller stöd som föräldern har?	» Vilka personer är viktiga? Både inom det privata nätverket och eventuella professionella kontakter.	» Vilka vuxna och barn är viktiga på fritiden?

Kartläggningssmallen med exempel på stödfrågor. Syftet är att ställa frågor inom alla de fyra kategorierna till skola, barn och förälder. Frågorna kan dock vara olika formulerade beroende på målgrupp.

Analys

Analysera med föräldrar

När själva kartläggningsdelen är färdig, sammanfattas det som antecknats på tavlan eller skärmen tillsammans med föräldern. Går det att skönja något tydligt mönster eller samband? Reflekterar föräldern, eller du som gör kartläggningen, över något särskilt? Det är inte ovanligt att det blir tydligt att områden behöver utforskas ytterligare eller lyftas med skolan. Exempelvis kanske det är något kring barnets psykiska eller fysiska mående som involverar en vårdkontakt eller så behöver en sådan initieras.

Vi har haft stor nytta av att sammanfatta kartläggningen genom att beskriva vilka faktorer som främjar respektive utmanar skolnärvaro. Vilka risk- och skyddsfaktorer framkommer? Vilka behov och styrkor finns? Nedanstående modell över risk- och skyddsfaktorer för skolfrånvarande elever har vi hämtat från Ingela Åhslunds forskning som presenteras på Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) webbplats. Modellen kan vara hjälpsam att använda vid analysen av den insamlade informationen.

Analysera med föräldrar och skola

För att få en samsyn med framförallt skola, görs denna analys med fördel ihop med skolans olika professioner. Vid en sådan analys är det bra att använda sig av en whiteboardtavla, så att alla utgår från samma information. Analysen blir då en gemensam utgångspunkt för föräldrar och för barnet viktig skolpersonal där alla görs delaktiga i att tänka runt främjande respektive utmanande faktorer för skolnärvaro.

Efter kartläggning och analys

En plan tillsammans med skolan

När det har uppnåtts en samsyn kring analysen är nästa steg att göra en konkret plan utifrån de behov som framkommit. Det bör vara en plan med kortsiktiga mål där varje aktör kan svara på vad det går att bidra med för att nå målen.

Ställ er frågorna: Vad ser vi i analysen som behöver stödjas eller förstärkas? Vad behöver anpassas? Om det finns tillräcklig förmåga, vad behöver tränas?

Vi behöver också se och göra en gemensam bedömning av om, när och hur insatser ska sättas in. Det kan vara lätt att identifiera behov, men hänsyn behöver också tas till i vilken takt och ordning insatser ska

genomföras. Barnet och föräldrarna behöver vara mottagliga och redo för det eller de steg som ska tas för att det ska bli en positiv effekt.

Om vården eller socialtjänsten är med och tar fram planen är vår erfarenhet att det är bra att formulera de konkreta målen i en SIP (samordnad individuell plan). Barnet behöver ges förutsättningar att bli delaktig i planen. Planen behöver också innehålla när och med vilka uppföljning sker samt hur barnet är delaktig inför och efter möten.

Föräldrars röster om kartläggningsmodellen

Vi har frågat föräldrarna vad de tycker har varit hjälpsamt kring våra insatser. I sina svar lyfter de bland annat värdet i att bli så tydligt delaktiga i den kartläggande fasen. De har fått stanna upp och tillsammans med oss reflektera kring vad som kan ha bidragit till svårigheterna kring barnets skolgång. Styrkor och resurser som finns hos barnet och familjen har också kunnat synliggöras.

Föräldrarna förmedlar att den här kartläggningsmodellen har bidragit till att de förstår barnet och situationen bättre. De beskriver också fördelen med att vi använt oss av en whiteboard i samtalen, för att visualisera helheten kring vad som påverkar barnets skolgång. Något sker när de läser det som står på tav-

lan. De ser samband, vilket hjälper dem att sortera och få en helhetsbild. Vi kan tillägga att samma upplevelse gäller för oss som håller i det kartläggande samtalet.

Föräldrarna beskriver att detta arbetssätt har varit både klargörande och avlastande. Sättet att strukturera faktorer ringar in föräldrarnas roll och i vilka delar samverkan behöver ske med skolan och andra aktörer. I så gott som samtliga fall har det blivit tydligt för föräldrarna att samarbetet mellan hem och skola behöver förstärkas.

Vidare uttrycker många av föräldrarna att den samordnade rollen som socialtjänsten kan inta mellan dem, skola och vård, är till stor nytta. När samsyn och samverkan har uppnåtts ser de att insatserna och stödet till barnet blir bättre anpassat till de faktiska behoven. Flera föräldrar nämner också vikten av struktur och kontinuitet i arbetet som rör SIP-samverkan.

Författarnas kommentarer

Vår förhoppning är att ni nu har fått en liten glimt om vad vår modell innebär och i vilka situationer den kan komma till nytta. Vi tycker själva att styrkan i modellen ligger i enkelheten. Den är lätt att beskriva och använda i samtal med föräldrar. Samtalet blir mer strukturerat och fokuserat kring att försöka förstå och förklara barnets skolfrånvaro.

Vi har upplevt att det är gynnsamt att utforska och kartlägga faktorer i ett tidigt stadie i kontakten med föräldrarna, så att vi utgår från samma bild. Den bilden kan vi sedan återkomma till i vår fortsatta kontakt med familjen. Givetvis tillkommer nya saker över tid och bilden kan då behöva justeras utifrån de förändringar som sker.

Vår roll som socionomer från socialtjänsten har ofta varit att försöka ha ett neutralt perspektiv när vi kartlägger. När vi sedan tillsammans med föräldrarna letar efter mönster och samband använder vi oss av den generella kunskap vi har runt barn med hög skolfrånvaro. En viktig del i detta är att stärka föräldrarna i att vara föräldrar och att inte ta över ansvaret för barnets undervisning. Vid kartläggningar med föräldrar brukar vi använda oss av begreppet skolföräldrar. När arbetet rör att stödja föräldrar som har barn med hög skolfrånvaro sätts det extra tydligt på sin spets vad det innebär att vara just skolförälder.

Avslutningsvis vill vi lägga till att vi önskar förmedla hopp till föräldrarna om att det går att vända en till synes hopplös situation även om det kan ta tid. Vägen dit går genom att; förstå barnets situation och behov, uppnå samsyn, få till samverkan och sedan att hålla i och hålla ut tillsammans.

Läs mer om samverkan och utredning på Ifous hemsida:

www.ifous.se/ifous-fokuserar-samverkan-och-samordnat-stod-vid-narvaroproblem-i-forskola-och-skola

www.ifous.se/app/uploads/2020/05/202005-Ifous-Fokuserar-Nrvaroproblem-l.pdf

Text:

Helena Engström, FCA-koordinator
Max Hjorton, specialpedagog

4. Mötesstruktur

Texten riktar sig till dig som arbetar med barn och unga med problematisk skolfrånvaro, oavsett inom vilken instans du arbetar. Här får du råd kring att skapa bra möten som leder till utveckling.

För att kunna hjälpa ett barn som har skolsvårigheter är det viktigt att få till en fungerande kommunikation, samsyn och planering. Då är det viktigt att ha bra möten med berörda aktörer utifrån ett familjecentrerat arbetssätt.

TIPS-teamet har arbetat med tvärprofessionell samverkan och därmed deltagit i samverkansmöten. Det är alltså möten där flera olika instanser inom region och kommun deltar, exempelvis skola, socialtjänst och vård. Något som visat sig vara en framgångsfaktor för bra möten är att säkra barnets och familjens delaktighet genom hela processen. Samtycke från vårdnadshavare är grunden för att olika enheter med olika sekretess ska kunna jobba tillsammans. En erfarenhet som TIPS-teamet fått genom projektets gång är att möten kan se väldigt olika ut.

Vilken mötesform passar bäst?

Det är bra att tidigt tillsammans fundera ut vad syftet och målet med mötet är, och utifrån det gemensamt välja mötesform och vilka som ska delta. Formuleras mötets syfte tydligt blir också oftast planeringen av insatserna tydligare för de närvarande. Det är också bra om det finns en given dagordning som deltagarna kan förhålla sig till. Här nedan följer några exempel på olika mötesformer:

Informationsmöte

Ett möte där de olika aktörerna kan ge information om olika stöd som kan erbjudas till exempelvis vårdnadshavare. Detta kan vara ett viktigt steg i motivationsarbetet kring att få barnet att komma tillbaka till skolan.

Rådgivningsmöte

Ett möte där olika aktörer tar råd av varandra. Det kan handla om att konsultera andra verksamheter kring hur man kan arbeta vidare, till exempel att skola och vårdnadshavare bokar ett möte med vård eller socialtjänst för att se vilket stöd som kan vara aktuellt.

Samverkansmöte eller SIP-Möte

Ett möte där flera olika aktörer deltar, exempelvis skola, vård och socialtjänst. Ett samverkansmöte eller SIP-möte säkrar samordningsprocessen när flera aktörer är inblandade. SIP står för samordnad individuell plan.

Vem ska delta?

När mötets syfte är klarlagt är det dags att fundera på vilka som ska delta. Vem som bjuds in beror både på vad man vill uppnå med mötet och på vårdnadshavarens önskemål. Tänk också på att bjuda in både professionella och personer från det privata nätverket.

Hur får vi barnet delaktigt i processen?

Det är viktigt att barnet är delaktigt i processen. Det behöver säkerställas att barnkonventionen efterlevs utifrån de fyra grundprinciperna om diskriminering, barnets bästa, barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling och barnets rätt att komma till tals. I möten ska barnets åsikter alltid tillmätas betydelse utifrån dess ålder och mognad. Förankra vem som samlar in information från barnet inför ett möte respektive

vem som delger barnet informationen från ett möte. Som ett stöd i denna process har TIPS-teamet också skapat bildstödsmallar och använt sig av en förenklad barnanpassad variant av SIP-planen med bildstöd. Detta för att förtydliga för barnet vilka beslut som fattats och för att involvera barnet i utvärderingen av insatserna. Erfarenheten visar tydligt att det gynnar hela processen när barnet blir delaktig i det som sker. Bildstödet och den förenklade varianten av SIP finns bifogade i detta kompendium.

Då väljer du ett SIP-möte

Ser du behov av att samordna åtgärder mellan olika instanser? Då kan det vara läge att påbörja en SIP. Begreppet samordnad individuell plan, förkortat SIP, används såväl för beskrivning av processen, för samverkansmötet som för själva dokumentet, den samordnade individuella planen. SIP-processen är väl förankrad i samtliga instanser, genom lagstiftning och överenskommelser inom både region och kommun. Den är ett verktyg som passar bra för samordning av insatser. SIP ersätter inte de ordinarie verksamheternas dokumentation, till exempel åtgärdsprogram och liknande. Vidare information går att hitta på vårdssamverkans webbplats (länk finns i slutet av denna skrift).

Upptäck behov

En SIP-process bör startas när man märker att flera olika instanser är inkopplade i ett barns liv och det finns behov av samordning för att barnet ska få sina behov tillgodosedda. Börja med att informera barn och vårdnadshavare om SIP och fråga om de samtycker till samverkan. Samtycke kan vara skriftligt eller muntligt och ska dokumenteras enligt gängse rutiner.

Förbered

Den som har tagit initiativ till SIP ska förbereda mötet tillsammans med barnet och vårdnadshavare för att formulera mötets syfte och mål.

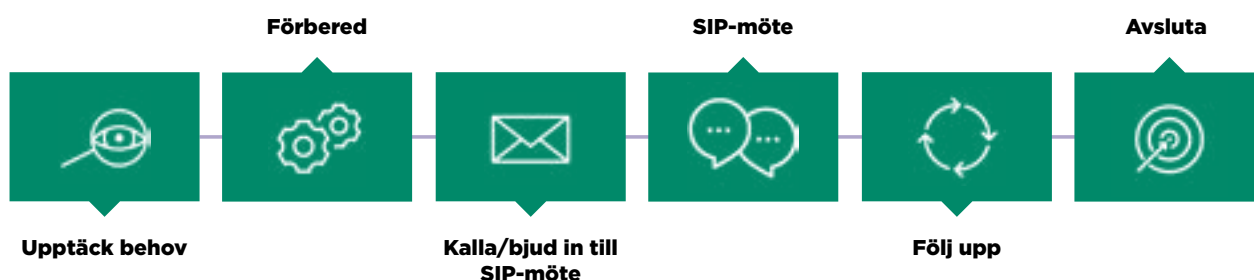
Kalla eller bjud in till SIP-Möte

Fundera tillsammans med barn och vårdnadshavare på vilka som önskas och behöver delta utifrån syftet med mötet. Fundera på var mötet ska hållas och vem som passar att leda mötet. Behövs en oberoende mötesledare? Besluta också om vem som dokumenterar.

SIP Möte

När det är dags för möte är det bra att ha en tydlig dagordning. Här följer en struktur som är förankrad i SIP-processen:

- » Inledning: Starta med en tydlig inledning som beskriver ramarna för mötet. Låt alla deltagare presentera sig, berätta vem som leder mötet och vem som dokumenterar. Mötesledare informerar om samtyckets innebörd, sekretess, syfte med mötet, frågeställningar och avsatt tid.
- » Aktuell situation: Låt alla kort beskriva sin kontakt med det barn mötet gäller, och hur de uppfattar barnets situation just nu. Det är viktigt att beskriva även det som fungerar bra. Låt gärna det privata nätverket beskriva först.
- » Behov: Beskriv de behov som finns, för att utifrån dem kunna formulera delmål och långsiktiga mål. Låt deltagarna beskriva de behov de ser och skapa en samsyn kring barnets behov. Målen som formuleras ska vara konkreta och kunna följas upp på kommande möten. Planera för när, var och hur insatserna ska ske och vem som är ansvarig.
- » Sammanfattning: Anteckna gärna på till exempel en whiteboard eller ett blädderblock. Det gör dokumentationen synlig för mötets deltagare. Sammanfatta vad som framkommit på mötet och vilka insatser som planerats. Klargör om något kvarstår eller om något är oklart.
- » Avslutning: Efterfråga deltagarnas upplevelse av mötet och boka in en tid för uppföljning. Beskriv hur mötesdeltagarna kommer att få ta del av SIP-planen.

Följ upp

I ett uppföljningsmöte kollas nuläget av igen. Därefter utvärderas de insatser som gjorts och hur de bidragit till att uppfylla målen. Tillsammans ser ni över om insatserna ska fortsätta eller förändras. Kanske behövs nya insatser? Ni bokar också tid för en ny uppföljning.

Avsluta

Den samordnade individuella planen avslutas när målen är uppfyllda, när barnet inte längre har behov av samordnade insatser eller genom att samtycket dras tillbaka.

Hur gör vi om det blir oenighet?

Om det uppstår oenighet av något slag kan det vara bra att anpassa mötesformen efter det. Ni kan behöva ha ett extra möte för att reda ut oenigheten, så att det ordinarie mötet ska bli bra. Är det professionella aktörer som är oeniga kan det vara bra att ha ett separat möte där endast de professionella aktörerna deltar, för att reda ut frågan. Vårdnadshavarna behöver samtycka till att ett sådant möte hålls.

När den enskilde inte är känd hos en verksamhet

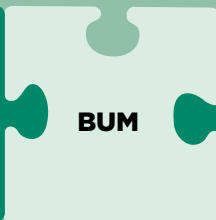
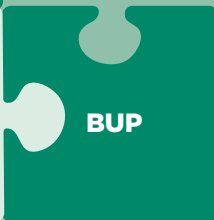
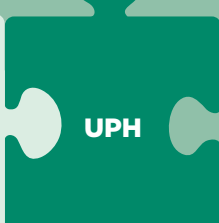
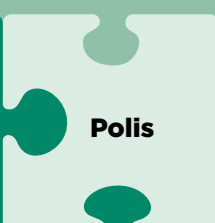
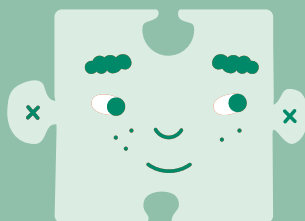
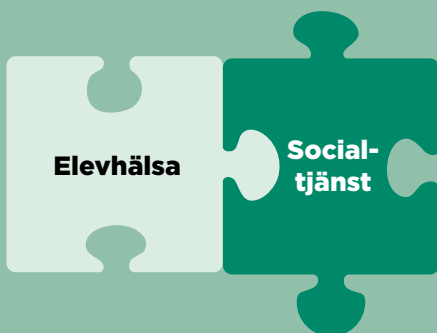
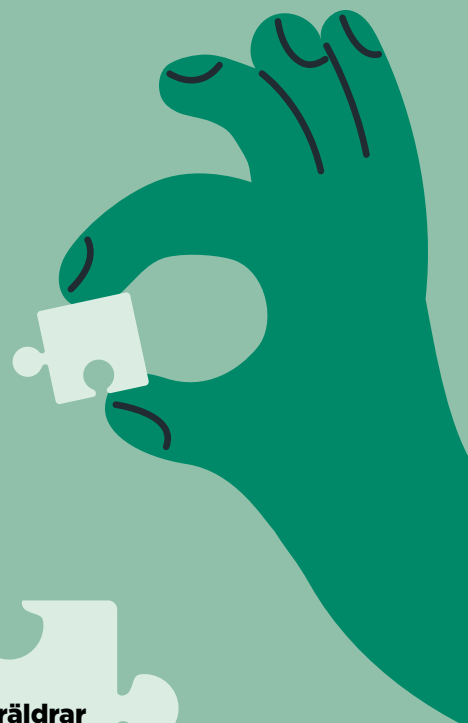
Ibland kan det vara nödvändigt att samverka med en instans där barnet inte är inskriven. Det är fullt möjligt, men innan ni kallar till SIP-möte är det viktigt att fundera på syftet. Om till exempel skolan vill samverka med socialtjänsten kan det vara värdefullt

med ett informationsmöte mellan instanserna ihop med vårdnadshavare först. En annan väg kan vara att skolan uppmanar vårdnadshavaren att söka stöd från socialtjänsten. Om man har kännedom om, eller fattar misstanke om, att ett barn kan fara illa så ska man enligt anmälningsplikten göra en orosanmälan till socialtjänsten.

Om en verksamhet fått en SIP-kallelse och bedömer att det inte är rätt instans, till exempel att barnet inte är aktuellt eller inskrivet där, är det verksamhetens ansvar att hänvisa till rätt verksamhet eller instans inom huvudmannen. Skyldigheten att medverka på SIP-mötet ligger hos huvudmannen och inte hos en enskild verksamhet.

Texten om SIP är inspirerad av information från vårdsamverkans hemsida. För mer information besök:

www.vardsamverkan.se

Text:

Ausdis Collberg, socionom
Max Hjorton, specialpedagog
Matias Pitkänen, leg. psykolog

5. Nå fram till ett barn som inte är i skolan

Texten riktar sig till dig som är skolpersonal och möter barn med hög skolfrånvaro. Här får du tips och råd om hur du bygger upp en kontakt med barn som inte längre klarar av att vara i skolan.

Varför behöver skolan skapa kontakt med barnet?

I arbetet kring de barn som varit kopplade till TIPS-teamet har det blivit tydligt att förtroendefulla relationer med vuxna på skolan är en stark dragningskraft för att få barnet att komma tillbaka till skolan. För en del barn finns det redan en sådan relation och då är det naturligt att kontakten med den personen fortsätter även när barnet är mer frånvarande. För andra barn kan en relation behöva byggas upp för att få barnet att närma sig skolan.

Ett dilemma som ofta framkommer i möten med skolan är att det är svårt att nå ett barn som inte finns på plats eller ger uttryck för att inte vilja ha kontakt. Skolan behöver dock fortsätta att försöka skapa kontakt, om än i små steg. För att nå fram krävs metoder som är anpassade efter det enskilda barnet. Därför är det svårt att ge generella råd. Men i den här texten får du tips på tillvägagångssätt som efter individuella justeringar kan bli en väg framåt.

Hur skapar vi kommunikation?

För att få ett barn att närma sig skolan är det viktigt att inte skapa för stor stress, eller tänka att det finns någon quick fix. Det handlar om att systematiskt börja bygga en relation mellan barnet och skolan. Två bra inställningar att ha med sig in i arbetet är håll i och håll ut och våga prova nya vägar. Som

personal i skolan är det nödvändigt att få förståelse för barnets situation och beteende. Det är därför bra att göra en kartläggning i varje ärende.

Innehållet i kommunikationen behöver anpassas utifrån det enskilda barnet. Utgå gärna ifrån ämnen eller teman som motiverar barnet. Lyssna även på hur barnet föredrar att ni kommunicerar med varandra. När barnet känner att en insats är meningsfull ökar det chansen att barnet vill delta i den. En del skolor vi arbetat med har haft en tydlig rutin i att skolan alltid upprättar en kontakt vid skolfrånvaro. Det underlättar både för personal och barn om det finns rutiner att luta sig mot. En annan framgångsfaktor är att skapa en god samverkan med vårdnadshavarna och göra dem delaktiga i hela processen kring hur frånvaron kan minskas. När informationen kommer från både skolan och vårdnadshavarna blir det tydligare för barnet vad som ska ske. Nedan följer exempel på olika typer av kommunikation som förhoppningsvis kan fungera som stöd för att nå fram till just det barn du saknar i skolan.

Olika typer av möten

För en del barn fungerar det att mötas fysiskt om det finns en relation till personen barnet ska träffa. Då kan det handla om att behöva anpassa mötena utifrån exempelvis geografisk plats, kravnivå, samtalsstruktur, förberedelser eller förväntningar. För andra barn kan det fungera att mötas digitalt eller telefon-

samtal. Vid den här typen av möten går det att få till en bra kommunikation, där man anpassar samtalet utifrån aktuellt läge. I de allra flesta fall är det dock viktigt att kommunikationen är förberedd, anpassad och förmedlad på förhand.

Digital kontakt

Ett vanligt sätt att få kontakt med det frånvarande barnet är att använda sig av digitala arenor. Då handlar det till en början om enkelriktad information, men som på sikt kan växa och utveckla sig till en dubbelriktad kommunikation. Exempel på digitala kanaler är mejl, digitala lärplattformar, sms, och digitala spel.

Nå fram genom andra

En del barn klarar inte att själva ha kontakt med skolan under perioder. Då behöver man försöka nå fram till barnet genom andra kanaler. Oftast sker då kontakten via vårdnadshavarna, men det kan också handla om någon annan profession så som

familjebehandlare, socialsekreterare eller personal på BUP. Ibland kan kontakten också ske genom klasskompisar, syskon eller genom personer i frivillig verksamhet, till exempel idrottstränare. Det är dock viktigt att det sker på ett sätt så att varken sekretess bryts eller barnets personliga integritet kränks. Av vikt är också att barnet själv och alla inblandade är överens om upplägget.

Utvärdera

Vid möten med barn med hög frånvaro behöver man våga prova sig fram till en kommunikation som fungerar för just den elev ni arbetar med. Utvärdering av insatta åtgärder behöver ske kontinuerligt för att se om de fungerar, behöver justeras eller om det är någon annan insats som behöver komma till först.

Exempel

1. Ett barn som klarar att mötas på någon annan plats än i skolan för att samtala med eller arbeta med en speciell person

I detta fall kan ni planera vad som ska avhandlas vid de olika träffarna. Det kan handla om allt från att ses och bara säga hej, till att ha undervisning och skolarbete planerat. Här behöver vi involvera barnet i planeringen av innehållet.

2. Ett barn som bara klarar att mötas digitalt eller ha kontakt per telefon

Vid de här typerna av samtal kan ni fylla innehållet med ungefär samma innehåll som i exemplen ovanför, men med anpassning till forumet. Se till att det som ska avhandlas är planerat och kommunicerat i förväg med barnet. Exempelvis är det bra att innan samtalet skicka en dagordning eller förslag på samtalsämnen, så att barnet är förberett på vad som förväntas av hen under samtalet.

Exempel

3. Barn som kan ta emot och genomföra uppgifter via digitala lärplattformar

I detta fall handlar det om att skapa rutiner för skolarbete. Lärarna skapar möjlighet för barnet att genomföra skolarbete hemifrån. Här är det viktigt att anpassa materialet och skapa strukturer för när uppgifter kommer. Uppgifterna behöver beskrivas så att barnet förstår syftet med dem och vad som krävs.

4. Barn som kan och vill ta emot meddelanden via mejl eller sms

Via de här kanalerna kan ni skicka meddelanden som behöver anpassas individuellt och på många olika nivåer. I vissa fall kan det handla om att skicka ett meddelande bara för att säga "hej, hoppas du får en fin helg" eller liknande. Det kan handla om att dela en länk till ett roligt klipp eller skicka en bild, kanske länkar till filmklipp som barnet är intresserad av? Eller så kan det handla om att förmedla något från skolan, planering av något moment där barnet ska delta eller en glimt av vad skolan jobbat med.

5. Att mötas genom spel

Den här kategorin av möten kan vara svåra att genomföra, eftersom det krävs visst kunnande bland personal och en kännedom om barnets spelande. Ett sätt att göra det på är att skolan planerar in en spelaktivitet där barnet bjuds in. Ni kanske ses i en digital värld i Minecraft eller blir vänner i Pokémon GO, vilket på sikt kan skapa möjlighet för Pokémon-promenader. Ett annat sätt kan vara att lärare skapar en frågesport i Kahoot som barnet deltar i hemifrån. Här är det egentligen bara fantasin som sätter gränser. Det är dock viktigt att skicka med att man ibland behöver tänka utanför boxen för att hitta vägar framåt.

Exempel

6. Ett barn som kan ta emot och ge respons på information från sina vårdnadshavare

I ett sådant här ärende är det via föräldrarna ni ska skicka meddelanden eller information. Det är viktigt att lyssna in hur responsen varit från barnet och anpassa utifrån det. Målet är ju att barnet ska vilja ha kontakten.

7. Ett barn som får hem skolmaterial via klasskompisar

I ett sådant här ärende så finns det möjlighet att skapa relation via de instruktioner ni skickar med. Skicka till exempel med små meddelanden som visar på förståelsen för situationen och omtanken kring barnet.

8. Skicka via brevbärare

I vissa fall kan det vara bättre att skapa kontakt via till exempel brev eller vykort. Även om det inte direkt leder till att skolarbete blir gjort, signalerar det att barnet är saknad och att personer i skolan tänker på hen.

9. Kontakt via socialsekreterare eller person på BUP

Om det finns SIP-möten kring barnet och samverkan med andra instanser än den egna kan vägen till kontakt ibland gå via andra kanaler. Kanske kan socialsekreteraren föra vidare information och ge respons till skolan?

Text:

Max Hjorton, specialpedagog
Matias Pitkänen, leg. psykolog

6. Fylla tiden i skolan med meningsfulla aktiviteter

Hur skapar vi balans mellan mening och krav? Texten riktar sig till dig som är skolpersonal och ska ge stöd i att planera en meningsfull tid i skolan för ett barn med hög problematisk skolfrånvaro.

I många individärenden där vi i TIPS-teamet varit inkopplade och där barnet hade låg närvaro på skolan uppstod frågor kring vad skolnärvaron ska fyllas med. I vissa fall finns det mycket skolarbete att ta igen och en plan upprättas för hur barnet ska komma ikapp med det. I vissa fall bedöms barnet inte klara av de krav som förväntas i skolan. Då kan det vara svårt att veta hur undervisning ska planeras.

Erfarenheten säger också att det i de allra flesta fall inte heller blir bra för barnet att bara vara i skolan utan någon plan. Det kan för många barn kännas obehagligt att bara vara i skolan. Därför gäller det att skolan försöker skapa meningsfulla aktiviteter även om det till en början inte alltid syftar till att betygskriterier ska uppfyllas.

Skolans uppdrag

Skolan har fler uppdrag än kunskapsuppdraget. Bland annat ska arbetet ske genom demokratiska former och kompensera utifrån barns olikheter, behov och förutsättningar. Skolan ska också förmedla värden och ge barnen möjlighet till personlig utveckling och lust att lära. Sammanfattningsvis så ska skolan alltså bidra till att barn får träna på att vara en del av vårt gemensamma samhälle. I uppdraget ligger också att hjälpa barnen att bli delaktiga och inkluderade. Allt ska vävas samman genom undervisningen. Tanken är alltså att även kunskapsuppdraget ska uppfyllas genom de aktiviteter som genomförs med demokratiska former och skapar lust att lära och personlig utveckling.

I arbetet med att få barn att komma tillbaka till skolan från en problematisk frånvaro utgår samtalen ofta från kunskapskraven, vilket är helt naturligt då det såklart är jobbigt för ett barn att ligga efter eller inte klara betygskriterierna. Vi menar dock att det i en del ärenden kan vara av vikt att fokusera på att genomföra planerade meningsfulla aktiviteter, utan att för den sakens skull ha konkreta kunskapskrav i fokus. För även samarbete, lek, samtal, gemensamma gruppaktiviteter, spel och skapande är olika former av deltagande i samhället. De kan därför tolkas som bra aktiviteter att genomföra i skolan. Sedan är så klart målet att allt ska bidra till att komma in på skolarbete och i längden att nå betygskriterierna i skolan. En del barn behöver dock få en annan ingång och en annan typ av undervisning.

Hur skapar vi meningsfullhet?

Det är avgörande att lära känna och förstå det aktuella barnet. Det är också genom samplanering med barnet som det blir som bäst. Men vi vill också trycka på vikten av att signalera skolans betydelse. Det hänger ihop med känslan av att få lyckas, som kan göra stor skillnad. De aktiviteter som beslutas bör vara möjliga att utvärdera och vara en del av en plan för att närma sig skolgång och nå kunskapskraven på sikt. Just att insatserna finns dokumenterade i en plan skapar också en förutsägbarhet för barnet. En sak som ofta ger meningsfullhet för ett barn är om aktiviteten är en del av en skoluppgift, som ju också går att utvärdera i efterhand.

För att skapa meningsfullhet behövs förståelse och kunskap om barnet och kommunikation kring innehållet i skolan. Det är alltid bra att starta med en kartläggning för att förstå orsakerna till frånvaron. Därefter behöver relationen till barnet byggas upp för att förstå vad hen tycker om, vad som är svårt och för att få en förståelse för hur ni kan skapa trygghet. Anpassningar utifrån barnets behov är också viktiga. Sedan är det dags att börja planera innehåll.

Att känna meningsfullhet i skolan är motiverande. När det gäller att skapa och bibehålla motivation så finns det några aspekter att ta hänsyn till. Känslan av att vara del i ett socialt sammanhang, att ha inflytande över det som sker och att uppleva sig kompetent är alla faktorer som bidrar till ökad motivation. Dessa delar kan vara värdefulla att reflektera kring när man som skola ska utarbeta handlingsplaner för att få tillbaka barn till skolan. Finns det något socialt sammanhang där barnet trivs och kan vistas i? I vilken mån kan barnet själv besluta om innehåll, struktur, arbetssätt och uppgifter i skolan? Det innebär inte att barnet själv bestämmer allt. Men läraren kanske kan sätta upp en ram inom vilken barnet kan fatta beslut, exempelvis om examinationsform eller i vilken ordning olika uppgifter genomförs. Vilken svårighetsnivå på uppgifterna blir både stimulerande och gör att barnet känner sig kompetent?

En viktig grund för att skapa motivation är att ge tydliga instruktioner, så att barnet faktiskt förstår vad det ska göra. Här kan exempelvis de sju frågorna vara till hjälp. Tänk på att det är bra om instruktioner och information finns kvar. Det är bra om de ges både

mundligt och skriftligt. Under ett arbetes gång behöver barnet också återkoppling, så att det vet i vilken riktning det rör sig i förhållandet till uppgiftens mål. För att återkopplingen ska bli gynnsam behöver den vara konstruktiv och specifik, exempelvis "vad bra att du lämnar in uppgiften i tid" eller "vad snygga och passande bilder du valt till texterna i ditt arbete. Generell feedback, som "bra jobbat" eller "vad duktig du är", är oftast trevlig att få men ger inte någon konkret information om vad i ens beteende som är fortsatt önskvärt eller bra i ens skolarbete. Ha också i åtanke hur viss feedback kan upplevas av mottagaren. Till exempel kan beröm eller positiva kommentarer för beteenden som är självklara istället uppfattas som ironiska, även om intentionen var uppriktig.

TIPS!

Här följer några tips
kring att planera menings-
fulla aktiviteter.

De sju frågorna: vid planeringen av skolaktiviteter läggs då fokus på att barnet, efter instruktioner, själv ska kunna svara på de sju didaktiska frågorna:

- » Vad ska jag göra?
- » Var ska jag vara?
- » Vem ska jag vara med?
- » Hur länge ska det hålla på?
- » Vad ska hända sen?
- » Vad behöver jag ha med mig?
- » Varför ska jag göra det?

Ramar och sammanhang

För väldigt många barn är det viktigt att veta ramarna och förväntningarna för det som ska ske. Var därför tydlig i planeringen av aktiviteter. Beskriv vad som ska ske, var och när det ska ske, vilka som ska vara med, vad som förväntas av barnet och vad som händer när det är klart. Det är också bra att informera på flera sätt. Information som finns kvar i form av text och bildstöd kan vara avgörande för en del barn.

Bygg på styrkor

I en kartläggning framkommer ofta styrkor hos barnet. Använd detta i planeringen av meningsfulla aktiviteter. Att bygga på styrkor gör att det känns meningsfullt att komma till skolan. Om barnet till exempel är vant att rita och måla, låt hen göra det under en del av skoldagen. Är barnet bra på engelska kan det vara värt att ta fram lite svårare engelskatest och låta barnet visa sina styrkor. Har barnet sociala kontakter på skolan, låt hen vara med vänner på raster.

Utgå från intresse eller förförståelse

Ta reda på vad som intresserar barnet och vilka teman barnet har en förförståelse kring. Det upplevs oftast meningsfullt om det är någon barnet känner till sedan tidigare eller om det är något som utgår från ett intresse. Är ett barn exempelvis intresserat av djur, Pokémon, dinosaurier eller spel, så kan ni försöka skapa ett arbete kring detta. Det går att "skolifiera" arbetet genom att exempelvis skapa instruktionsbilder, sortera bilder, skriva sagor om dem, spela teater, göra jämförelser, skapa quizfrågor eller rita av dem. Var kreativa! Det finns inte en rätt aktivitet eller rätt upplägg.

Sätt mål för fortsättningen genom dialog

Visa barnet vad som fungerar och vilka framsteg som görs. Gör också barnet involverat i den fortsatta planeringen och stegvisa upptrappningen av skolarbete. Genom att barnet blir delaktigt kan både tiden i skolan och hur mycket arbete som blir gjort succesivt öka. Delge barnet dina tankar kring framtida skolarbete och låt det dela sina tankar kring det. Försök att möta barnets önskan så gott det går, men var också tydlig med vad det är du önskar i skolan. Genom dialog sätter ni upp mål för fortsättningen.

Anpassa utifrån behov

Skolan behöver alltid anpassa det som sker utifrån den enskildes behov. När det gäller barn i problematisk skolfrånvaro kan det finnas behov av anpassningar och hjälpmedel som saknats sedan tidigare, vilket kan ha bidragit till frånvaron. Det kan då vara viktigt att göra en pedagogisk utredning för att se vilka behoven är. Testa er fram med olika hjälpmedel och strategier för att få det att fungera.

**Läs mer om att
tillgängliggöra lärmiljön
på specialpedagogiska
skolmyndighetens hemsida:**

www.spsm.se/stod/tillganglighet/

Text:

Ausdis Collberg, socionom
Max Hjorton, specialpedagog

7. Informera klasskompisar om ett barns skolfrånvaro

Möter du barn med problematisk skolfrånvaro som blivit rädda för att träffa andra? Att andra barn får information om frånvaron har visat sig bra för relationerna. Här får du tips om hur du kan prata om orsaken till frånvaron och hur barnen kan kontakta sin kompis.

Varför kan det vara bra att informera andra?

Många barn som har ofrivillig frånvaro oroar sig mycket över hur andra barn tänker om dem och deras frånvaro, och över vilka frågor de kan få om de träffar klasskompisar i skolan eller ute i samhället. Det är svårt att förklara något för andra som man kanske inte helt och hållet förstår själv. Oron blir ofta ytterligare en utmanande faktor för att kunna vara i skolan. Vi i TIPS-teamet har sett att flera barn släppt oron och vågat möta klasskompisar efter att klasskompisarna blivit informerade kring barnets frånvaro. Barnen har kunnat etablera nya kontakter med kompisar i skolan.

Hur kan barnet själv förstå vikten av att informera andra?

En del barn vill inte att klasskompisarna ska bli informerade. Det kan finnas fantasier och oro kring vad andra ska tycka och tänka. Vår erfarenhet är att oron kan vara en bidragande faktor till skolfrånvaron. Börja med att diskutera med barnet och vårdnadshavarna om det ändå kan vara bra för andra att veta om situationen, det kan vara så att stigmat behöver tas bort. Vad tänker vårdnadshavarna är viktigt för barnet? Vem på skolan känner barnet förtroende för, som kan prata med barnet om varför det kan vara till hjälp att informera andra? Är det svårt att genomföra

just nu? Återkom med erbjudandet att prata med klassen vid ett senare tillfälle!

Hur kan informationen till klass eller kamrater göras i skolan?

Det är viktigt att barnet ser nyttan med det, får veta hur det kan göras och är delaktig i vad som sägs. Olika ord är olika värdeladdade hos oss alla. Så vad kan ni säga utifrån följande teman?

Varför är barnet inte i skolan?

Det är bra att säga något om detta, för att undanröja fantasier om att hen skolkar och vems fel det kan vara. Vilka uttryck tycker barnet att man kan använda? Till exempel inte mått bra, haft det jobbigt, blivit utmattad, har ett inre stopp?

När kommer barnet tillbaka och hur kan klasskompisar ha kontakt?

Finns det en plan för skolåtergång kan delar av den beskrivas för klassen. Var tydlig med att planen är att barnet ska och vill komma tillbaka, men att det kan ta tid att få det att fungera. Om barnet vill att klasskompisar ska kunna höra av sig så är det bra att informera på vilket sätt det kan ske, exempelvis via sms, sociala medier, brev eller telefon. Kanske klassen kan skicka brev gemensamt?

Vad är problematisk skolfrånvaro?

Begreppet problematisk skolfrånvaro kan användas i kommunikationen med klassen. Ni kan berätta att detta finns på alla skolor och att det finns olika faktorer som påverkar.

havarna och justera efter deras önskemål. Alla måste känna att det som sägs är okej. Innan du pratar med klassen är det också bra att förbereda dig på följdfrågor från klasskompisarna. Gå igenom även dem med barnet och förbered svar som barnet tycker är bra.

Gör ett manus

Skriv ihop ett förslag på vad någon vuxen på skolan kan säga. Kolla av manuset med barnet och vårdnads-

Exempel på manus

"Som ni märkt har X inte varit i skolan på länge och jag vet att många av er frågat efter hen. Jag vet att några av er har undrat över detta.

Jag träffade X och hen sa då att jag kunde berätta för klassen så att ni vet vad det handlar om.

Man kan säga att X har varit sjuk. Hen har inte klarat att komma till skolan. Hen skulle gärna vilja komma till skolan men det har inte gått. Hen har liksom mått för dåligt för att komma hit.

Alla kan känna att skolan är jobbig ibland, men för X och en del andra blir det så jobbigt så man inte ens klarar att gå till skolan, fast man egentligen vill. Det kan vara svårt att förstå, men det är så.

Jag vet att det händer för elever i hela Sverige. Det är vanligt och det finns elever på alla skolor som det blir så här för. Vi kallar det för problematisk skolfrånvaro.

X hade hoppats att hen skulle komma tillbaka, men det har inte fungerat. Så hen har träffat mig istället. Hen har också fått hjälp av vården. Bland annat har hen träffat en psykolog.

När elever har problematisk skolfrånvaro brukar det ta ett tag att komma tillbaka, men till slut kommer man tillbaka och X satsar på att börja skolan så fort som möjligt.

Det är ingens fel att det blivit så här. Det viktiga är att låta X få tid att komma tillbaka. Hen tycker det är bra om ni vet om detta. För en sak man kan vara orolig för är just hur man ska förklara när man träffar kompisar.

Eventuella frågor och svar

Hur mår X nu?

Hen mår bra när hen inte är i skolan, men skolan gör att X mår dåligt och det är stressande.

Får man höra av sig till X?

Det kanske blir jobbigt att svara om alla skickar massa frågor till hen. Men om man vill höra av sig så kan man sms:a något till X. Hen svarar nog när hen känner att hen orkar.

Kan man få betyg när man varit borta så mycket?

Vi pratar aldrig om andra elevers betyg. Men det är klart att det är svårt att få betyg om man missar mycket skola. Men det betyder inte att man behöver gå om eller så. När man kommer tillbaka så arbetar man därifrån och successivt kommer man ikapp. Betyg är viktigt, men det viktigaste är att man mår bra!

När kommer X?

Planen är att hen ska komma tillbaka till skolan så fort det fungerar. X vill tillbaka och vi hoppas att det ska bli bättre snart. Men det måste få ta den tid det tar.

Text:

Malin Ekfeldt, leg. psykolog
Kerstin Hassan, leg. psykolog

8. Oro och ångest i skolan

Vad är oro? Hur kan jag hjälpa? Texten riktar sig till dig som är förälder eller skolpersonal och vill veta mer om hur oro fungerar. Läs gärna texten tillsammans med det barn som lider av oro och ångest.

Många barn som har problematisk skolfrånvaro brottas med oro och ångest. Ångesten blir ofta en bidragande faktor till att barnet undviker skolan, och därför viktig att hantera. I TIPS-teamet har vi sett att många föräldrar och skolor önskar mer kunskap om hur de kan bemöta barnets oro och i vilken utsträckning de kan utmana oron. Vi har också sett att behandling inom vården kopplat till ångest och skolnärmande har större chanser att lyckas när vård, skola och hem delar samma bild av problematiken och arbetar mot ett gemensamt mål.

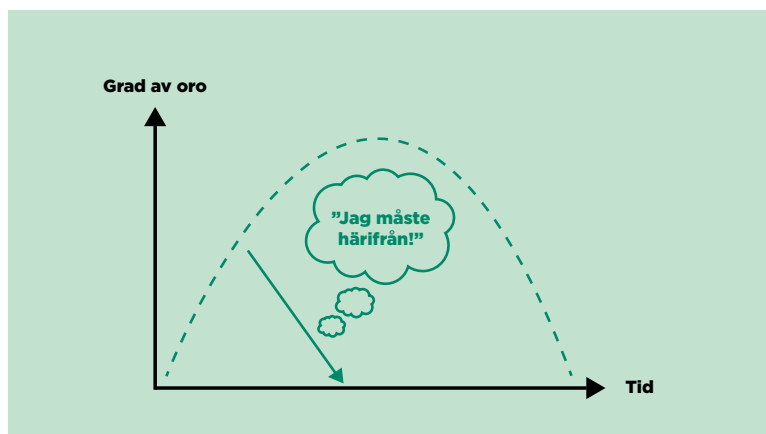
Vad är oro och ångest?

Oro är i grunden samma sak som ångest och rädsla, men det kan kännas olika starkt. Oro är en del av kroppens larmsystem som gör att vi snabbt ska kunna fly när vi möter ett hot. Det kan göra att hjärtat slår fort, vi andas snabbt, spänner oss eller får ont i magen. Det är helt ofarligt, även om det kan kännas

obehagligt. Ibland kan vårt larmsystem slås på även när det inte finns någon verklig fara, till exempel när vi tänker på något hemskt som skulle kunna hända i framtiden. Det blir ett slags falsklarm. Vi är olika i hur ofta vår oro triggas och i vilken grad. En del har en mer lättväckt oro. När oron blir så stark att den hindrar oss i vardagen behöver vi hitta sätt att hantera den.

Undvikande ökar oron

När vi känner oro får vi impulsen att fly eller undvika det som skrämmar oss. Det är en helt naturlig reaktion, som har säkrat vår överlevnad som människor. Att undvika något innebär ofta en lättnad i stunden. Nackdelen är att ångesten lever vidare och ökar på sikt. Varför är det så? Jo, för att vi aldrig får möjlighet att utmana och motbevisa rädslan. Vi får inte veta vad som faktiskt skulle ha inträffat om vi hade stannat kvar i situationen.

Ångestreaktionen har ett naturligt förlopp. Ångesten kan inte stiga i all oändlighet. Så småningom klingar den av. När vi flyr eller undviker den jobbiga situationen får vi inte uppleva att oron ofta sjunker av sig själv om vi vågar stanna kvar. Vi går också miste om lärdomen att vi hade klarat av situationen trots vår oro.

Utmana oron i små steg

En metod för att arbeta med ångest och undvikande är exponering. Det innebär att vi stegvis och under förutsägbara former närmar oss den situation som väcker oro. Om vi vid upprepade tillfällen tränar oss i att möta och stanna kvar i den situation som väcker ångest, brukar ångesten minska på sikt. Vi vänjer oss vid situationen och får upplevelsen att vi kan hantera vår ångest. Träningen behöver ske gradvis, i en takt som känns hanterbar för barnet. Barnet behöver förstå syftet med att utmana oron, veta vad som ska ske och vara med och bestämma de olika stegen. Att utmana barnets oro kan vara svårt och ibland kan familjen behöva ta hjälp av vården. Tänk på att exponering görs kopplat till rädslor som är realistiska och hindrande i barnets vardag. Om det finns en reell orsak till oron, till exempel pågående mobbing, behövs andra insatser som fokuserar på att öka tryggheten i skolan.

Vad kan skolan göra?

I skolan är det viktigt att det finns en trygg vuxen, som barnet vet att hen kan vända sig till och som är uppmärksam på hur barnet upplever olika situationer. För barn med separationsångest, som har svårt att lämna sin förälder, är det extra viktigt att en trygg vuxen på skolan möter upp när barnet lämnar föräldern. Skoldagen behöver vara förutsägbar, vilket innebär att lärmiljön och det sociala klimatet är tryggt. Det behöver finnas en tydlig struktur som gör att barnet vet hur dagen kommer att se ut, var hen ska vara, med vem och när. Våga fråga barnet enskilt om det finns något specifikt som oroar hen och om det finns något som hen undviker att göra till följd av oron. Bekräfta barnets känsla och beskriv gärna att det finns många som känner så. Om barnet exempelvis är orolig för att redovisa inför klassen är det viktigt att inte pressa barnet att göra det. Ni kan tillsammans lägga upp en plan där ni i små steg arbetar mot att kunna redovisa inför klassen, exempelvis genom att först enbart redovisa inför lärare, därefter inför någon trygg klasskamrat, några klasskamrater, för att till sist kanske redovisa inför klassen. Ta hellre små steg än stora kliv, som riskerar att bli för skrämmande. Viktigt är också att ni faktiskt håller er till planen så att barnet inte plötsligt får höra att hen visst kan eller ska redovisa inför hela klassen, även om det inte var det som var sagt. Fundera även på vilket klassklimat som råder. Är det tryggt att redovisa eller svara på frågor inför klassen? Eller finns det de som fnissar, håller på med mobilen eller verkar ointresserade?

Vad kan du som förälder göra?

Det är naturligt för både barn och vuxna att undvika det som väcker ångest, men undvikande kan öka rädslan. Som förälder kan du därför hjälpa ditt barn genom att uppmuntra hen att fortsätta göra saker även om det väcker oro. Om du som förälder känner dig trygg i att ångest inte är farligt blir det lättare att stötta ditt barn i att stå ut med den. Försök vara uppmärksam på dina egna reaktioner. Om du signalerar oro och frustration smittar det lätt av sig på barnet. Sträva efter att behålla lugnet och visa tilltro till barnets förmåga att hantera situationen. Försök tala med ditt barn om sådant som är svårt. Lyssna och bekräfta barnets upplevelse. Prata igenom svåra situationer i förväg och problemlös tillsammans kring hur ni kan hantera dem. Utöver detta är det viktigt att de grundläggande rutinerna kring mat, sömn och fysisk aktivitet finns på plats.

Inte alltid enbart oro

Det är viktigt att tänka på att vissa barn kanske inte enbart är oroliga, utan också har bristande färdigheter inom ett eller flera områden. Det kan exempelvis vara barn som har en neuropsykiatrisk problematik såsom ADHD, autism eller språkstörning, som gör att det är svårt att uttrycka sig i klassrummet eller gör barnet mer knutet till vissa specifika personer. Då är det viktigt att hjälpa barnet i hur de kan göra saker, snarare än att enbart uppmuntra barnet att göra det. För barn som har specifika svårigheter är det viktigaste att bygga relation, sätta konkreta mål och anpassa kring de situationer som helt enkelt är för svåra. Det skulle exempelvis kunna vara så att det innebär allt för mycket sensoriska intryck för ett visst barn att hålla en redovisning framför klassen. Hen bör då i stället få visa sina kunskaper på andra sätt. Om det är svårt att veta när det är bäst att anpassa respektive utmana, kan det vara bra att ta hjälp av vården för rådgivning och stöd.

Lästips till föräldrar

Jag törs inte men gör det ändå: om barns välmående och självkänsla - Martin Forster (Natur Kultur Akademisk)

Mer information om ångest hos barn och ungdomar finns på:
www.1177.se

Lästips till barn i låg- och mellanstadiet

Modig: boken för dig som vill våga mer! – Kristina Paidar & Isabelle Palmborg (Kikkuli förlag)

Text:

Anna Orwallius, leg. fysioterapeut

9. Barns rörelse

Hur kan du jobba med fysiska aktiviteter med barn med problematisk skolfrånvaro? Och hur kan rörelse vara en del av vägen tillbaka till skolan? Det här är en text för dig som jobbar inom skola, vård eller socialtjänst. Här tar vi upp både utmaningar och möjligheter.

Fysisk aktivitet gynnar förutsättningarna för lärande och psykisk hälsa. Arbete med fysisk aktivitet kan struktureras på främjande nivå för alla barn, och på förebyggande och åtgärdande nivå med mer individanpassade insatser.

För barn med problematisk skolfrånvaro kan det behövas individuella insatser för att öka den dagliga rörelsen.

Insatserna kan framförallt handla om att minska stillasittandet och öka vardagsaktiviteten samt ibland om att lägga till träning

Många av dessa barn befinner sig i ett motoriskt utanförskap. De känner sig kanske inte trygga i sin kropp eller i rörelse. Det är viktigt att ta hänsyn till det i samtal om fysisk aktivitet och i utformningen av rörelseaktiviteter.

TIPS!

Så här kan du stödja enskilda barn i att hitta rörelseglädje och en väg till aktivare vanor

- » **Prata om rörelse!** Fråga om tidigare erfarenheter och hur mycket barnet rör på sig idag. Prata om hur det känns att röra på sig både i kroppen och känslomässigt samt vad som skulle kännas roligt eller okej att göra.
- » **Fråga barnet hur hen vill ha det!** Inför, under och efter rörelseaktiviteter och idrottslektioner. Diskutera vad som är möjligt och återkoppla till aktivitetsledare.
- » **Motivera och stötta hela familjen!** Ge motivations- och familjestödsinsatser kring daglig rörelse. Använd motiverande samtalsteknik och guida föräldrar kring hur de bäst stöttar sitt barn till mer rörelse.
- » **Skapa en stödjande miljö!** Utifrån barnets nätverk och engagera fler vuxna på skolan och i hens närhet för att peppa på rätt nivå. Fråga hur det går med överenskomna rörelseaktiviteter, intressera dig för hur det känns i kroppen, uppmuntra, beröm!
- » **Håll aktiva möten med barnet!** Promenera, spela pingis, kasta boll, gå ut med en hund, testa en TikTok-dans eller gör något annat barnet är intresserat av.
- » **Mät rörelse för att motivera!** Använd till exempel stegräknare, aktivitetsmätare, fitnessarmband eller aktivitetsdagbok.
- » **Hitta aktiverande appar!** Exempelvis Pokémon GO, Zombies Run!, Geocaching eller HittaUt.
- » **Använd metoden fysisk aktivitet på recept (FaR)!** Alla medarbetare med hälso- och sjukvårdslegitimation kan förskriva FaR. Om familjen behöver mer stöd kring fysisk aktivitet kan man hänvisa familjen till en FaR-mottagning när barnet fått ett FaR (gäller Göteborg).
- » **Kontakta aktivitetsledare!** Det kan vara aktivitetsledare inom skolan, så som idrottslärare, rastvärd och fritidspedagog, eller inom den kommunala fritidsverksamheten eller förningslivet. Informera dem om vilka eventuella anpassningar av rörelseaktiviteter och miljöer som behövs och om hur de bäst kan stödja barnet.

Checklista

Oavsett hur du stödjer barnet till rörelse i vardagen kan du ha användning för den här checklistan.

- ☐ Informera barnet om mötet och dess syfte.
- ☐ Inhämta barnets erfarenheter och nuläge när det gäller fysisk aktivitet, så som stillasittande, vardagsaktivitet och eventuell träning. Bedöm om åtgärder behöver sättas in för att öka daglig rörelse.
- ☐ Utgå från barnets intressen och de möjligheter som finns för att öka mängden rörelse.
- ☐ Sätt upp realistiska mål och gör en rimlig plan med stegvisa förändringar för ökad rörelse.
- ☐ Fundera tillsammans kring hur pepp och stöd på bästa sätt kan läggas upp, genom dig, vårdnadshavare, annan vårdkontakt eller personal på skolan.
- ☐ Återkoppla till barnet vad som bestämts, muntligt och eventuellt i form av en anpassad plan eller metoden fysisk aktivitet på recept (FaR).
- ☐ Följ upp tillsammans med barnet och vårdnadshavare.

Stöd för medarbetare inom elevhälsan och hälso-och sjukvården

www.vgregion.se/fysiskaktivitet

Stöd för medarbetare inom skola

www.vgregion.se/skola-i-rorelse

Stöd för barn och familjer

www.vgregion.se/cffa

Text:

Malin Ekfeldt, leg. psykolog
Kerstin Hassan, leg. psykolog
Samuel Klingenstierna leg. psykolog
Henric Råneberg, leg. psykolog

10. Samverkan med vården

Hur kan vården hjälpa? Den här texten riktar sig till dig som är förälder och till dig som jobbar inom skola, socialtjänst och vård. Här får du veta hur vården är uppdelad, vilken hjälp som finns att få och vilka förväntningar en kan ha som barn, anhörig och professionell.

Vårdcentral, UPH, BUP eller En väg in?

Vid komplex frånvaroproblematik behövs ibland samverkan med vården. Svårigheter att få vård och oklara förväntningar kan hindra arbetet med återgång till skolan. Vården vid psykisk ohälsa är uppdelad i två nivåer, primärvård och specialistpsykiatri. Nivån bestäms utifrån diagnos och utifrån grad av symptom och funktionsnedsättning. Vårdens bedömning avgör vårdnivå, oavsett om de runtomkring barnen upplever allvarlig ohälsa eller akut tillstånd.

Vårdcentraler och Ungas Psykiska Hälsa

Alla vårdcentraler har uppdraget att bedöma, ge råd och erbjuda insatser vid psykisk ohälsa, exempelvis ångest och depression. I uppdraget ingår även att samverka med bland annat skola och socialtjänst. Några vårdcentraler har ett tilläggsuppdrag med mottagningar som kallas Ungas Psykiska Hälsa (UPH). Det innebär att de har en fördjupad kompetens för bedömning, behandling och konsultation för barn med psykisk ohälsa. Precis som för vuxna är vårdcentralen den första instans du vänder dig till när ett barn inte mår bra. Vid hög skolfrånvaro eller om primärvården bedömer att det rör sig om en svårare psykiatrisk problematik brukar barnet ha behov av hjälp inom specialistpsykiatri.

Barn- och ungdomspsykiatri

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) tillhör specialistpsykiatri. BUP har som uppdrag att utreda och behandla psykiatrisk problematik som inte kan utföras på vårdcentral eller då det finns en omfattande samsjuklighet. Det kan till exempel vara depression, självskadebeteende, ätstörning, reaktioner på trauma eller tvångssyndrom. Ibland har behandling för detta utförts på primärvårdsnivå, utan tillräckliga resultat. Utredningar av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som adhd och autismspektrumtillstånd, och insatser kopplade till dessa, görs inom specialistpsykiatri. Utredning är en av de insatser som skiljer specialistpsykiatri från primärvårdsnivån. Utredningsarbetet sker i team med flera professioner som psykolog, kurator, läkare, sjuksköterska och i viss mån logoped och arbetsterapeut. Inom specialistpsykiatri kan barnet eller familjen begära en fast vårdkontakt om det behövs för att säkerställa en kontinuerlig vård och samverkan. En fast vårdkontakt innebär en utsedd person som ansvarar för patientens vård och fungerar som en kontaktperson för familjen.

En väg in

En väg in är ett kontaktcenter inom Västra Götalandsregionen med uppgift att hjälpa barn och unga att hitta rätt inom vården. Hit kan barn, unga, deras vårdnadshavare eller närstående vända sig när barnet inte har en vårdkontakt.

Arbetet med problematisk skolfrånvaro

Ibland kan vi se att skolfrånvaron har en direkt koppling till barnets mående, såsom ångest, trauma eller depression. Då har vården ofta en viktig roll i arbetet för ökad skolnärvaro, genom att till exempel erbjuda behandlande och stödjande insatser till barn och föräldrar. Vården kan också göra bedömningen att barnets skolfrånvaro är relaterad till en neuropsykiatrisk problematik och kan ses som ett symptom på att skolmiljön behöver anpassas. I samband med utredning eller vid konstaterade svårigheter har vården mycket kunskap. Ofta har barnet då en pågående kontakt på en BUP-mottagning. Då är samverkan en viktig del av den planerade vården, för att i samråd med föräldrar öka förståelsen för barnet. Trots anpassningar kan återgång till skolan ta tid, särskilt om frånvaron varit långvarig. I ett sådant läge kan vården vara behjälplig, både i att kartlägga vilka faktorer som ligger bakom skolfrånvaron och i arbetet kring att succesivt närma sig skolan igen. Detta kan givetvis genomföras på olika sätt, men behöver ske i samverkan med föräldrar, skola och ibland socialtjänst.

Skolfrånvaro som en riskfaktor

Barn som inte går i skolan eller som riskerar att inte fullfölja studier, löper risk att utveckla psykisk ohälsa, missbruk, kriminalitet eller hamna i utanförskap. Har barnet väl blivit helt frånvarande från skolan är vägen till att återgå till skolan ofta mödosam och kräver stora insatser från barnet, familjen, skola, sjukvård och socialtjänst. Det är därför av vikt att skyndsamt börja samverka och inleda insatser för att minska lidandet. Detta innebär att vi inom vården redan vid bedömningssamtal eller nybesök behöver kartlägga faktorer som utmanar och främjar skolnärvaro. Vi behöver

tidigt delge information till och initiera samverkan med skolpersonal.

Samverkan

Problematisksk skolfrånvaro har sällan en orsak och kräver därför att vi samverkar och delar information för att ge rätt insatser. Tänk på att detta inte enbart behöver ske via SIP-möten. Ibland kan det vara mer effektivt att ta ett kortare telefonsamtal med specialpedagog eller skolpsykolog för att återge bedömning och ge råd. Har barnet kontakt med BUP, UPH eller vårdcentral går det att ringa dem för att rådgöra.

Att arbeta med barn som inte går i skolan är ofta ett långsiktigt arbete som kräver tid, engagemang och tålamod. Det krävs därför att alla professionella är tydliga med vad de kan göra för att öka tilliten. Ha också i åtanke att föräldrar till barn med problematisk skolfrånvaro ofta har kämpat under lång tid och är trötta. Det är därför viktigt att vi professionella tar ansvar för kontakterna mellan varandra, istället för att ansvaret hamnar på en redan hårt belastad familj. Samverkansmöten kan initieras av vården tillsammans med familjen om behov finns.

Text:

Malin Ekfeldt, leg. psykolog
Sofia Ward, socionom

11. När det är jobbigt att gå till skolan

Den här texten riktar sig till barn med problematisk skolfrånvaro och är tänkt att delas ut till barn i skola, vård och socialtjänst. Här finns olika exempel på vad som kan göra det svårt att gå till skolan och hur man kan få hjälp.

Många tycker det är jobbigt att gå i skolan

Det är viktigt att du får veta att du inte är ensam om att vara hemma från skolan. Det finns många barn som har det så. På varje skola finns flera barn som kämpar med att vara i skolan även om de kanske inte pratar om det. Du behöver också få veta att det finns hjälp att få så det blir bättre. Alla barn har rätt att trivas i skolan.

Vad kan göra det svårt att gå till skolan?

Vissa barn får ont i magen när de tänker på skolan kvällen innan eller känner sig sjuka när klockan ringer på morgonen. Ibland kan det handla om att inte riktigt trivas i skolan. Många tycker det är svårt med kompisar, kan känna sig ensamma eller bli mobbade.

För en del kan det handla om att det är svårt att hänga med på lektionerna eller koncentrera sig. Många tycker att det är stökigt i skolan. Ibland kanske det känns som att vuxna inte förstår dig. Det kan också vara saker som händer hemma eller på fritiden. Man kan känna sig så orolig, ledsen eller trött att det blir svårt att vara i skolan. För andra handlar det om något helt annat än det som nämnts här. Hur är det för dig?

Om man har varit hemma länge från skolan kan det kännas som ett stort steg att komma tillbaka. Många barn funderar över vad klasskompisarna tänker och oroar sig för att få frågor när de kommer tillbaka. Man kan också oroa sig för att hänga med i skolarbetet.

Det kan vara svårt att själv veta och förklara varför det är jobbigt att gå till skolan. Oftast handlar det inte bara om en sak utan om flera.

Vilken hjälp kan du få?

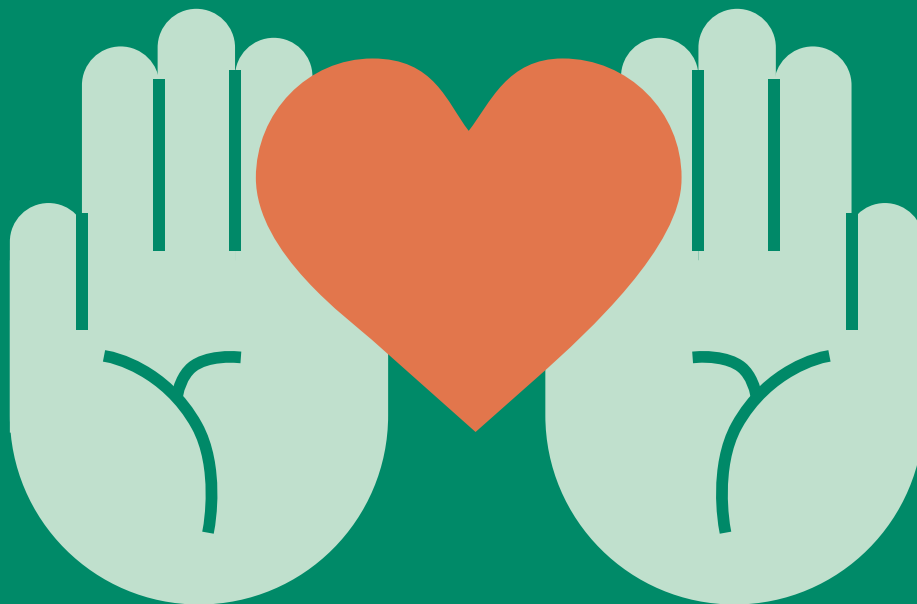
Oavsett vad det är som gör det svårt för just dig i skolan kan du få hjälp att få det bättre. Det bästa är oftast att prata med en vuxen som du litar på. Det kan vara en förälder, någon som jobbar i skolan eller någon annan viktig vuxen.

Det finns också hjälp att få i vården och socialtjänsten. Där kan föräldrar få prata om hur de kan stötta sitt barn på bästa sätt och barn kan få hjälp med jobbiga känslor och tankar.

Det är vanligt att man kan behöva pröva olika lösningar för att se vad som fungerar bäst. Ibland glömmar vuxna att fråga barn vad de tycker. Din åsikt är jätteviktig för att hitta de saker som får dig att trivas bättre.

Din skola och dina föräldrar har ett ansvar för att hjälpa dig må bra och trivas i skolan. Om du har varit borta länge från skolan kan det ta tid att komma tillbaka. Det behöver tas i små steg och ett steg i taget.

**Du har rätt att få hjälp och börja trivas
både i skolan och hemma!**

På www.bris.se kan du som är under 18 få kontakt med en kurator via telefon eller chat. Det är anonymt, kostnadsfritt och öppet dygnet runt.

Bilagor

Bilagor

» Inför möte

Inför möte

Vi ska ha ett möte för
att prata om hur vi
kan hjälpa dig på
bästa sätt i skolan.

Vi vill att du ska
må bra och
trivas i skolan.

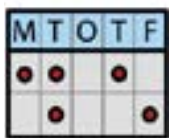

De här personerna kommer vara med på
mötet:

.....
.....
.....
.....

1	_____
2	_____
3	_____
4	_____
5	_____

Vi kommer
prata om:

Hur mycket du skall
vara i skolan och vad
du skall göra när du är
där.

Hur dina föräldrar
kan hjälpa dig att
komma till skolan.

Hur dina föräldrar kan
stötta dig så att du
kan känna dig mindre
orolig.

Vad personal i skolan
kan göra för att det
ska bli bra för dig
under skoltid.

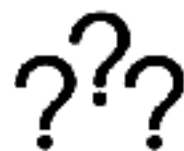
Vi träffar dig före
mötet för att prata
om vad vi ska ta upp
på mötet.

Vi träffar dig efter
mötet och berättar
vad vi sagt på mötet.

Vad tycker du är
viktigt att vi
pratar om?

Nu kommer
några frågor som
du kan svara på.

Frågor inför mötet:

I skolan

Vad är viktigt i skolan?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Hemma

Vad är viktigt hemma?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Vad vill du att vi pratar om?

Vad vill du att vi pratar om på mötet?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

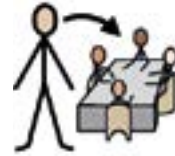
Bilagor

» Efter möte

Efter mötet

Vi har haft ett
möte.

De här personerna var med på mötet:

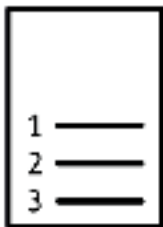
.....
.....
.....
.....
.....

Vi pratade om vad vi
kan göra för att du
ska kunna vara mer i
skolan.

Vi pratade om hur
vi kan hjälpa dig så
att du ska må bra.

Vi planerade för
hur vi ska göra.

Nu ska vi berätta
vad vi planerat:

Planering

Skolan ska

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Föräldrar ska

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Vad tänker du
om detta? vad
kan du göra?

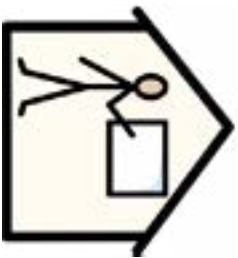

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Bilagor

» Planering

Planering för mer skolnärvaro och bättre mående.

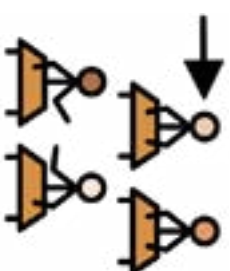
Skolan
ska:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

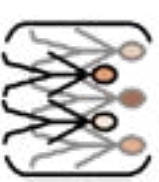
Föräldrarna
ska:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Eleven
ska:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Andra ska. Exempelvis BUP,
Socialtjänst, UPH.

Vem: _____:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Bilagor

» Kartläggning

Kartläggning

	Skola	Hem och familj	Mående/hälsa, psykiskt och fysiskt	Fritid och vänner
Bakgrund:				
Nu:				
Fungerar/styrkor:				
Behöver:				
Viktiga personer:				

Detta kompendium riktar sig till dig som arbetar med barn som hamnat i en problematisk skolfrånvaro. Kompendiet består av elva enskilda texter som berör hanterandet av frånvaroproblematik på olika sätt. Följande texter går att läsa i kompendiet:

- » Barnets delaktighet
- » Kartläggning och analys i skolan
- » Kartläggning i socialtjänsten
- » Mötesstruktur
- » Nå fram till ett barn som inte är i skolan
- » Fylla tiden i skolan med meningsfulla aktiviteter
- » Informera klasskompisar om ett barns skolfrånvaro
- » Oro och ångest i skolan
- » Barns rörelse
- » Samverkan med vården
- » När det är jobbigt att gå till skolan (till barn)

Scanna QR-koden eller besök adressen nedan för att läsa en digital version av denna bok.

<https://www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet-tg-barnochunga-psyiskhalsa>

Kontaktuppgifter:
tips-teamet@socialhisingen.goteborg.se

